

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus theologicus - Cod. Ettenheim-Münster 222

[s.l.], 1714-1715

Quaestio unica

[urn:nbn:de:bsz:31-120314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-120314)

Quaestiones.

DE Conscientia in genere et specie.

Totam de conscientia maius in unica quaestione, in quatuor articulis, quae uterque 4. scilicet numerat diuisam diligenter, quoniam ideo de conscientia in genere et specie in principio, rem autem totam sic ordinabimus, ut in 1. articulo de conscientia secundum se, item recta, erronea, plena et dubia, in altero vero de conscientia perplexa et proli tractare intendamus. articulus 1. de conscientia secundum se recta, erronea plena et dubia. articulus 2. de conscientia perplexa

Articulus I.

De conscientia secundum se recta, erronea perplexa, atque dubia.

Sec: I.

De conscientia secundum se.

Conscientia, quae, ut ait Ciceronem, nihil notat et obsequatur. igitur et, quoniam ea nemo caret si hoc est, nemo et videtur

ficatq' n' e' nec h' , q' oes p'ntiq' q' p' ita q'uite
definiunt. Ex. l. Bernardo coris scia sex Terbul.
naalis Tabula in q' legit unq' q'z, q'z sunt; Ex Da-
masiano lex int' q'z q'z dicitur vlti; Ex Origine
sq'z corrector et a'is Pedagogg, Ex Basilio.
et Chrysothomo naale iudicatoriu' et v' p' h' fi-
delipimq', ab alijs alijs ap'ellat; magis scholaf-
ticè In a' v'ntiq' d'fir solet; actq' int' p'ra-
ctici exantiaas hanc l. illa' actioe' ee honesta'
l. n' honesta'; q'cia em ex suo ethymo dicit;
q'z unig' ut' alio' scia, eo q'z n' e' scia p'ra-
ctice' s' e' applicas scia ad q'z ut' docet. De
i: 2: q: 19. a. 5. q'om am applicas fil' q' mda' q'li-
fiois, et q'elutio ac p'romissa ut' dicit in l'ca
sunt actq' eiq'dm p'oa, ideo q'cia e' actq' int'ly,
n' q'ida' int'ly p'raclatiois, s' int'ly p'raclatiois
n' s' h' ad p'la' q'ioe' et p'raclatioem ordina'
s' ad p'raclatioem et operasem, et ideo exantiaat
hanc l. illa' actioem ee honesta' l. inhonesta.

393. Notum de q'iddite q'cia dicitur et q'nto dicitur
Odicenda' e' : 1. igit' et p'raclatiois dicitur
q'cia in vera' et falsam, vera' e' illa, q'z vo-
catis vera' q'formis e', et id' facere p'radet,
ad q'z p'raclatio nos obligant, aut id' omittere,
q'z ne fiat p'raclatio v'beat.

Quia falsa quae etiam erronea dicitur à Franc. Gemel
 in sua Ethica moral. Traic. 1. c. 2. §. 15. de finibus
 quod sit quaedam interior apparens lux, quae nos ad agenda
 ea quae prohibita sunt inducit, offendens et persuadens
 ea non esse prohibita: dicitur illa quia erronea
 quae dicitur facienda aut omittenda aliquid quod
 est ubi revera facienda aut omittenda non est.
 Dicitur quia aliter in certa problem, du-
 bia, et suspensiva; quia certa dicitur, quae dicta-
 men suum ab eo, quod formidine oppositi format,
 nec in re quod errat, adeoque tum vera tum erro-
 nea quia est ea certa. problemis autem, quae etiam
 opinativa dicitur, quae iudicium et dictamen quidem
 de aliquo format, sed non sine formidine de ve-
 ritate oppositi; de via dicitur, quae de neutri parti
 adheret fluctuat in utramque suspensa iudicio
 utroque quia hic et nunc agenda sunt aut omittenda:
 quia dubia quaedam suspensiva potius dicenda est
 quam dubia, si nimis in alterutra parte magis
 inclinatur, nec tamen adhuc plene spontanea, inclinatio
 namque huiusmodi suspensiva dicitur. quia denique sus-
 pensiva est appetitus ex levibus rationibus quae non potest
 facere opinionem problemis orta, quae quis credit suspi-
 catur dubitatur aliquid esse verum, quod tamen est. Ad
 quia erroneam aut falsam reduci etiam solet

q̄s̄ia plena q̄a describi p̄t. Iudicium in illis
plene infirmis q̄a q̄s̄ia aut vno q̄d agendum
ignorat aut utrumq̄ extremum malum et p̄t̄m
p̄s̄icaz.

397. Alia it̄m divisioe q̄s̄ia dividit̄ in spectivam
et practicam, q̄s̄ia spectiva ea dicit̄, q̄a in
q̄uni tantum dicit̄ q̄d p̄t̄ faciendum, q̄d omitten-
da v.g. dieb̄y Venet̄y et sabb̄: ee abstinendum
à carne aliis vero dieb̄y n̄ ee abstinendum,
dieb̄y festivis ee audiendum sacru, n̄ item
n̄ festivis. Practica q̄s̄ia em e, q̄a n̄ tantum
dicit̄ in q̄uni q̄d p̄t̄ faciendum aut omittendum,
p̄t̄ q̄d hic et nunc p̄t̄o in his et his circumst̄is
q̄stitudo faciendum aut omittendum p̄t̄ v.g. an si
q̄s̄ graviter infirmas p̄t̄ obligatz in quadra-
gesima aut dieb̄y prohibiti, abstinere à car-
ne, audire missas p̄t̄ p̄m hoc intelligendu e
illud axioma sequit̄, aliqua spectivè prohi-
bita p̄t̄, q̄a practicè licent: vult em dicere
q̄ aliqua in genere et p̄m se q̄siderata n̄ licent,
q̄a t̄n licent certa q̄ada circumst̄a geniente. Ex
hoc et̄m colligit̄, q̄d q̄s̄ia practica et n̄ spectiva
p̄t̄ proxima regula moru, ut em actioes n̄a sint
in individuis d̄t̄natae, certas p̄t̄ seut involvant ut-

unumquamque, qui attentè intelligat ad mores iudi-
 cium accedere. Et, et ideo eas à officio practica
 regulari dicitur palam est: hanc quoque officium per singulas species
 hanc sed: breviter explicatas in deus se huius dispu-
 tationis examinationem, ut puta a vobis sed à prae-
 missis mala officium, quoniam est hoc inquit. motus. li. 2.
 c. 8. de officio curante describit, quod sit violata
 legis, et recta ratio. Iuris quaedam cogitatio
 et motus. qui inquit hoc visit, quoniam ille, cui vi-
 detur fraude extinguit, extinguit. sect. 2. De
 officio recta erronea ac pplexa quomodo et quando cum
 iis licite sit operari.

SECT II.

De officio recta, erronea ac pplexa
 quomodo et quando licitum sit
 cum iisdem operari?

De officio vera seu recta multa dicenda ut verius
 quapropter ea in prologo breviter sui expeditio. 3. p.
 vera, recta et certa. l. c. officium. Ius, l. c. de
 maiori precepti, si officium officium nulla parit
 obligationem, adeo, ut agi quod officium l. c. ut agi, ut
 l. c. ut gloria officium vera et certa, et officium
 tamen gloriam agi. sect. 1. c. 1. quoniam maiori
 officium in non est potest, eo ipso quod tamen sit

maā q̄sūtū, q̄ am in nra ē potesse, illud facere
possum, aut n̄ facere s̄dm q̄ ait ap̄ly 1. cor: 7. his
verbis: q̄ statuit in corde suo s̄m̄q̄ n̄ hns necessitē
potestem, am hns suo. vltis, et hoc indicabit in cor-
de suo serbare virgine sua bene fuit et q̄ n̄ iun-
git meliū fuit p̄ q̄stat em q̄ vita calibe' agre
Et maā q̄sūtū n̄ p̄cepti. Altera vero pars sua
de ex eo q̄d q̄sūtū nra cetera sūt regla nra' actiōnū,
ut ei possit q̄traire n̄ liceat in illis re. de tributa
sūt p̄xima sua. regla. p̄trea palam q̄d actiō eiq̄;
n̄ est ex s̄ q̄tra q̄sūtū, et q̄dm rectam et certā, atq̄
agere q̄tra q̄sūtū recta' et certa' p̄tm ē s̄dm illud ap̄ly
Rom: 14. oe q̄d ē' ex fide s̄id ē' q̄sūtū. p̄tm ē' nego-
stat, q̄d t̄tm est q̄tra actiō in maā q̄sūtū nra' nra'
q̄sūtū t̄tm ē' ad q̄tra boria ut s̄at l̄n' fiat in nro
casu, n̄ am ad q̄tra et hoc s̄it l̄' eiq̄ q̄tra n̄ n̄
ine multū q̄tra necessitō aliud ē' bonū, aliud malū,
malū t̄n agere n̄ licet.

396. Quod si vero q̄sūtū recta' et certa' in maā p̄cepti
sūt, et n̄ t̄tm q̄sūtū, bene unq̄q̄s s̄q̄i iudicium
et dictamen suo q̄sūtū; r̄uo claret q̄ia q̄sūtū
ē' p̄xima regla h̄nū actiōnū, atq̄ agere d̄yōm̄t
ad regla' p̄xima h̄nū actiōnū malū ē' et p̄tm.
s̄dm q̄d patet ex dictis, et magis patet ex di-
cendis: p̄o p̄. s̄o h̄nū s̄e nota s̄o. Maior diffi-
cultas ē' de q̄sūtū erronea et p̄trea, ut s̄it s̄it
q̄sūtū p̄tm s̄dm dictamen s̄iq̄ agere p̄tm, aut non!

e' an q'ia erronea. ex dictis acty raris seu intely
 practici, pro qo prescribit aliqd ee bonu, aut vi et rae
 praecipi faciendum, uim ta malum fit, aut saltem cu
 actu et imperatu n' fit, aut qo e' q'ratio prescribit
 aliqd ee malum aut vi et rae. praecipi omittendum,
 cum ta bonu' fit aut nulla lege. inruidibet, veluti si
 qis p'bet ee. mentianu' aut ferendu' ad vita' alt'ong
 seruanda' p' Oriq' igit' q'ia erronea. ex errore, er-
 ror am ex ignoraa, q'a. cu' s'm dicta. inuincibilis
 ee p'it aut inuincibilis, talis etm e' error, et exi-
 g'enti ipsa. q'q' q'ia ee p'it. inuincib' l' inuincib' l'
 erronea, de utraq' d'ctis assercionib' hoc l'c. dicem'.
 S'p'it. l. Agere q'ra q'iam practica inuincibilit' 397
 errantem p'it e', adeoq' unq'q'p' tenet n' statm sequi
 q'ia' veram p'itm erroneam. si inuincibilit' talis
 p'it. ita ut l. De: hic q. 1. q. 2. tu in argento p' q'ra
 ubi ait: si q'ra. sicut in l. dictum e', q'ia nihil aliud
 e' qm applicao scia ad aliquem actum, scia am in
 rae e' vltas qo discordans a rae. errante, e'
 q'ra q'iam, p'is talis vltas e' mala, dicit am Rom.
 14. ce d' n' d'ca fide p'it e', id e' oc q' e' q'ra q'ia
 entiam. qo vltas discordans a rae errante e' mala;
 sed in fine. O ubi iteru' ait: Unde dicendu' qd s'm p'it
 ois vltas discordans a rae. sive recta sive errante
 p'it malu' e'. Sentiant oes s'p'e h'lyi q'ra q'iam
 relator in glossa in c. res. 28. q. 1. Volentes n' ee p'it
 id n' agere, qd q'ia errans p'it et monet, si alia
 p'it cap'it n' p'it.

397.

Pr. Ap. à rae. agere. qtra prima ryla moru
proccientem qd hic et non faciendum s' aut
omittenda; e' diffrente agere ad rylas moru ut
patet, atq; diffrente agere ad rylas moru malum.
E' et p'ctm, ut supra dictu' e'. qo etm agere qtra
prima agendoru' ryla mala e' et p'ctm; sub.
atq; prima agendu' ryla e' practica cuiusq;
q'cia tu' recta tum invinciblt' inventa et durans:
qo agere tu' qtra q'cia' rectam tu' qtra invincibi-
litate errante' malu' e' et p'ctm; ar. s' p'ctm, qd
qo solo adversu' offendunt, sed et tu' ex autoritate
S. D. S. qo supra relatu' p'p'ct' aut. qd ois vltas
dis. odans à rae. p'oe recta p'oe errante, s' qtra
q'cia' et mala, qd oem' n' eet, nisi tum vera tum
errans q'cia' si invinciblt' erit, et eet prima
agendoru' ryla. Quado etm e' q'cia' sicut ignorans
invinciblt' s' m' supra dicta excuset à p'cto, ita
q'cia' ex ignorans invinciblt' excuset à p'cto p'oin-
te in q' p'p'ct' s' it' q'cia' recta, in qo q'cia'
recta s' prima nra agendu' ryla, s' ilib' et m'
dici d' de q'cia' invinciblt' et malo tum
errante s' ilib' tu' rectu' q'cto recte. qo d' q'
q' agere qtra q'cia' practica' invinciblt' p'ctm'.

Et hoc n. sola tenet quavis, sicut in J. Ca. variis
 locis, pro certo d. ff. uti in C. ves. 28. q. 1. c. p. has
 2. de simonia, C. g. quonia. omne de prescriptioibz,
 Ita etiam profertur oes s. Patres qui plus ma
 morunt h. 30. et plura dicere, sufficere foret.

As. 2. agere ex vinculo errante et ignorante ^{399.}
 officii mali et etiam, adeoq. si error officii e
 vinculis velas nec licite pot agere nec agere,
 s. tenet errorem deponere, et sic ad morale
 iudicium accedere. e. ois in l. d. loc. ut. a. b. in
 sign. p. g. r. d. i. e. n. t. e. s. s. t. a. s. o. u. i. d. e. n. t. i. u. s.
 q. p. l. o. s. e. r. a. t. m. a. l. a. s. q. u. i. q. u. o. r. d. a. b. a. t. r. a. o. i. e. r. r. a. n. t. i.
 i. p. s. o. r. u. m. s. i. m. i. l. l. u. d. J. o. a. n. t. o. V. e. n. i. t. h. o. r. a. u. t. o. i. s. q. i.
 i. n. o. s. s. i. t. o. o. o. a. r. b. i. t. r. e. y. o. f. f. i. c. i. u. m. s. e. p. r. a. s. t. a. r. e.
 P. E. O. q. o. s. e. t. a. s. q. u. o. r. d. a. n. s. r. a. o. i. e. r. r. a. n. t. i. s. i. n. t. e. l. l. i. g. e.
 i. n. c. o. n. s. i. l. i. t. e. r. d. e. h. o. c. e. m. e. r. r. o. r. e. l. o. q. i. s. l. d. i. s. s. p. t.
 e. m. a. l. a. J. d. m. l. d. e. i. n. O. e. i. g. n. t. m. a. n. l. i. f. i. c. a. i. t.
 s. i. i. g. i. t. r. a. o. l. o. q. u. i. a. e. r. r. e. t. e. r. r. o. r. e. s. e. t. i. o. l. d. i. r. e. c. t. e.
 l. p. r. o. n. e. g. l. i. g. e. n. t. i. a. l. i. a. e. r. r. o. r. i. n. e. a. i. t. q. u. i.
 q. u. i. s. i. c. i. r. e. t. e. n. e. t. t. u. n. c. v. a. l. i. s. e. r. r. o. r. r. a. o. i. s. e. n.
 l. o. q. u. i. a. n. e. x. c. u. s. a. t. q. u. i. s. e. t. a. s. q. u. o. r. d. a. n. s. r. a. o. i. l.
 o. q. u. i. a. s. i. c. e. r. r. a. n. t. i. s. i. t. m. a. l. a. e. n. o. r. a. u. l. u. d. v. e. n. i. t. i. z.
 A. n. g. e. l. i. u. m. s. i. i. d. i. s. s. p. t. i. n. o. a. r. e. p. r. o. b. a. r. i. v. a. r. i. e.
 e. t. q. u. i. d. e. m. o. :

Quo 1mo. Quia sicut supra dicta ignorantia vincibilis non excusat à peccato actu in tali ignorantia facti, nisi deposito errore ad morale iudicium intell. auct. dat, atq; q̄ria vincibiliter erronea talis est ex ignorantia vincibili: go soluto q̄ria vincibiliter erronea non excusat à peccato, nisi deposito errore intell. ad morale iudicium auct. dat. hoc est ratio illius loci in C.

Quo 2°. agere vitiose vel volito pendere periculo est peccatum ut oes Pres dicunt, et secundum scripturam q̄ amat periculum peribit in illo, atq; agere ex vincibiliter ignorante et errante q̄ria errore non deposito, aut etiam non agere, et agere vel non agere vitiose vel volito pendere periculo: go agere quicquid mali est et peccatum. M. et m. eadem est, m. in sic explicat: talis quidem operans ex ignorantia vincibiliter erronea id quod agit aut non agit, agit aut non agit vitiose ut patet, agit autem sine aut non agit vel volito pendere periculo iam enim ignorantia vincibilis actus mali est solita ut supra diximus, sequitur patet quod si quis ex tali ignorantia agit non deposito errore, se vitiose ingerat in pendere periculo sumum namque periculum est, ne quod ex ignorantia vincibili et solita volitum est, sit peccatum. si quis autem sequitur q̄ria vincibiliter erronea non deposito errore agit ex ignorantia vincibili ut patet: go etiam

agit aut n' agit utrius. ut volito pendi periculo et
ideo peccabil. Hoc ipse in exemplo ostendit. po-
nam Titius q' errorem vincibilem iudicare mentis
ad servanda vita proximi ce de precepto, in tali
casu pot' ~~ut~~ nec mentiri nec n' mentiri, s' te-
ner errorem d'ignere, siem mentia, agit
mali' ex ignorantia vincibili, q' a p'to d' excu-
sabil, ut dicitur a', si am n' mentia, exponit se pe-
riculo transgrediendi preceptu' charitatis, q' pro-
ximus, et sic iteru' peccat p'to volito pendi
periculum: q' p.

Assert. 3. In q'cia ita plena, ut quis actu' et fol.
eig' omniocem credat ce p'tm inre, ut pro vi-
sili suo laboret, q' ad morale iudiciu' accedere
pot', et postmodu' q' licite iudicabit, querari
obligat: q' si de neutro licite morale iudiciu'
firmare pot', inre, ut ~~de~~ inre duo mala elijat
min' ca' morali iudicio. Illud min' malus hic et
nunc sibi ce licite; si vero ita totaliter p'plex
est, ut post moralem diligia' neq' discernere
pot' q'nam eet min' q' mag' malus, et t'n alte-
routru' faciendum eet, q' neq' faciet n' peccabil.
Ita Laym. list. i. c. 4. n. 4. et alii quib'.

Quo am 1. partis defum' ex assertive priori,
p'plexitas em huius in q' quis morali adhibita
diligia' pot' firmare iudiciu' de alterutro licite,

nō ē pplexitas, qm̄ q̄sīa vīnībīlī errorēa, un-
de etm̄ dīcī p̄ pplexitas vīnībīlīs: sicut q̄o agere
ex q̄sīa vīnībīlī errorēa s̄m̄ dīctā malū
ē et p̄tm̄ s̄ error n̄ deponaz, dū p̄, ita q̄p̄
malū erit operari ul̄ q̄sīa vīnībīlī p̄-
plana, s̄ cūa pplexit; et error n̄ deponaz dū
p̄. Pariter sicut in q̄sīa vīnībīlī errorēa
errorē deposito tenet ignorans s̄q̄i ductū q̄sīa,
et n̄ s̄q̄do peccat, q̄ia ad primā actū regula
n̄ attendit sed illa dīgnitē agit, ita etm̄ per
lex errorē deposito tenet; s̄q̄i ductū q̄sīa
et n̄ s̄q̄do peccat, q̄ia s̄līto primā actū
sui reglam n̄ attendit, s̄ ad illa dīgnitē agit.
Et hoc ē q̄d ait: De: in 2. sententia 3g. q. 3. a. 3. ad 5.
his v̄bis: sicut s̄m̄līto nullū p̄lex ē absolute
loq̄do p̄ intelligē ex ignorā vīnībīlī p̄p̄da po-
sīto n̄ ē ingruens illa stante, alīq̄a pplexū
fore, sicut intentioe mala stante, sive fiat
actū dīgī ē in p̄cepto, sive n̄ fiat p̄tm̄
incurrī; sicut etm̄ stante errorēa q̄sīa
q̄d q̄d fiat, p̄tm̄ n̄ vitaz, s̄ p̄ hos q̄sīa errorēa
sicut et p̄ava intentioem deponere, et ideo
s̄m̄līto n̄ ē p̄lex; ostendit: De hoc tenet q̄d ex
ignorā vīnībīlī nemo p̄t ea s̄m̄līto p̄lex, et
ideo q̄d stante errorē vīnībīlī fecerit, p̄tm̄

incurrez, n' quidm qia pplex qera, p qia cum
tali pplexite qm deponere p' ob tu n' deponit,
qis qera, qd e' i' a nri aserti pars.

Das 2^a partit: qia int' duo mala inaeq'ia for.
qali' alterutru' necessio e' eligendu' rae rita
et vera qfia licet ming malu' ee eligendu'.
cu' go dictamen qfia p' proxima nra agenda
rgla, qm se f' q' tenem, ne peccem, et in hoc
case pplex ming malu' eligere tenet, neq' tu
illud ming malu' querando peccabit,posito qd alte-
rutru' necessio querari licet, qm qd ex necessite
fit, ut si in se malu' p' in p'ctm tu n' impu'z,
eo usq' em p'ctm vltiu' ee. ut, ut ex Augustino
supra de vltio dixim, ut si vltiu' n' p' p'ctm
n' p'ctm, qd am tu int' duo mala, cuiq' alterutru'
electio uiget eligat alteru', fit ex necessite pplexi-
tio n' am ex liberte vltis; hinc si p'ctm ad
Ediu' festo die veniens sacrificatur, eo so-
pula recordez, se n' ee ieiunatu', neq' alij tu
p'ctm auerfiri p'ctm ieiunq, q' sacrificat,
neq' populu' doceri ut sine mira quiete di-
cedat, et ideo p'ctm in p'plexitatem inu'at
neq' qd agenda p'ctm p'ctm cogitatu', si celeb'z
peccabo q'ra reserua' scilicet si n' celeb'z,
peccabo q'ra legem charit' p'ctm grave scandalu'

populo datur neq; de alterutroq; licetite moralis
iudicium firmare potest, eligere tenet qd sibi magis
malu' videbitur qd erit celebrare licet n' ieiunij
firmatio practica iudicium sc. in tali et tali
circumstantia hic et nunc licite agere sicut
revera qd agit sine pto agit.

403. Quidam dicitur parochus, qia quando eicmi obta duo
eqltr mala in apprensione ponunt, quoniam malto
necessario e' alterutro fieri. Tunc, eligi, nescio
ut eqltr malu' eligi sine ulla indiffia ad
n' eligendu' malu' qdop, am ita eligi, respa
malitia mortis ex necessitate eligi, qd qdop, in
eicmi obta duo eqltr mala eligi, ex necessitate
eligi. subij. Hic qd ex necessitate eligi aut
fit, pto ee n' potest sicuti p' antea dixeram.
qd etiam qdop, eicmi plang eliget, n' peabit.
hinc si parochus in case priori eo sua p'p'itate
veniret ut neq; dignoscere potest qdna' magis qdna'
magis eet malu' an celebrare, n' ieiunij, an in
scandalo populo dimittere, qdnam, facit n' peabit,
licet em huiusmi dectio sit in se libera,
n' in e' libera respa malitia eligenda ut
eliga, aut n' eliga, altera em n' dectas, al-
tera nescio eligi debet. Sed hoc de p'plexitate suspi-
ciunt in p'p'rii in p'p'riatione.

Quaedam Illata De gscia pro Confessionalj.

Infer. 1.º agere gtra gscia practica erronea 404.
 ce pce l. mortle. l. tntm veniale pbtm, verul hoc
 n' e' defendu' à maã gravi tntm et magna, l.
 levi et parva, in qa gscia errat, pbtm a
 variata iudiciu' qd gscia formal de. faciendis aut
 omittendis actu, p' em auideret. ut gscia existi-
 met aliqd ce veniale. pbtm, et qateng vale vitanda,
 licet aliogin p' maã gravis. Item p' existimare ce
 lethale crimen et qateng vale cavendu', ultra res
 p' aliogin levis aut penito indifas. Tertio dicitur qd
 hoc loci ubi facere aliqd gtra gscia errante
 n' ce peale diffu' pbtm, p' in spee verba gscia pro
 variate pcepti gtra qd gscia exi errant existi-
 mat se peare, veluti si quis gscia errante pu-
 taret ce hodie audirendu' sacra, et illud n' auaret
 auiret, pearet gtra religioe, qia obligao au-
 diendi missa e' obligao acty religiois.

Infer. 2.º Quod in sctm mo dicta agere gtra 405.
 gscia erronea n' p' diffu' peale aliqd pbtm
 et in gscioe n' p'ncam addere circumsta-
 cigmi, p' illud qd gtra gscia errante exerimus,
 in em sctm dicenda de pbtis circumsta. spee.

mutantes solum neessio sint explicanda.
huiusmodi circumstantiam non habet circumstantiam me-
tans ad explicare ad tractandum quod alii
dicant, si eorum circumstantiam neessio in se ipsi
explicanda putant, forte quia ipsius im-
ponunt etiam circumstantiam mere aggravantes offi-
teri.

406. Sed circa officium invidiosum erronea dubitari
etiam potest si an et quando debeat admoneri ecclesie
verum si ex officio invidiosum emanante aliquid
petam quid sit illud? 2. An liceat inducere ali-
quem ad alium si scdm se quidem est malum, ille tamen
si inducitur invidiosum ignoret aut malitia
et sic à se ipso peto excuse? 3.
1. quod attinet, arbitrium aliqui tamdiu eorum
non debeat admoneri, quodiam ex tali errore non
legit praeiudicium. 3. huiusmodi si ipsum mihi minime
placeat quare cum aliis respicio, eorum fore
admonendos toties, quoties ex tali admonitione
et eruditione fructus et emendas ex probibit
quidam sperat, et sine gravi scandalo fieri
potest et id maxime dicitur solo de iis, qui ex
officio peto populi impedire tenent, ut si con-
fessores parochiani in hoc officio sit ut

petra extingent et virtus implantent, ex q̄
 gnti eum eorum officii vides, ut si penitentem,
 parochianum in aliquo peccato involuntate errante de-
 prenderint, de cuius bonitate et iusticia fructu seu
 emendatione futura debetis errore ratiōe
 presumunt, ut, inq̄m, hunc errorem detegant,
 q̄ etiam ex mali iniusticia et offensione Dei
 liberet; q̄ siq̄ ex officio errores detegere
 debent, ex charitate in videri obligati, ut ad-
 moneat proximum, de cuius emendatione ratiōe
 potest presumere, se in ignorantia mala versari,
 adeoq̄ a tali actu abstinendum esse. Quod
 si vero emendatio ratiōe presumi non potest
 aut, solis gravis peccati futurus ex erroris
 involuntatis detectioe. Tunc, longe satius et
 officio suo convenientius agere debet q̄ si per
 medicum si silentio errorem involuntate celat
 et ne occasione saltem eam sit peccati felix
 scuturi errore detecto penitentem in peccato
 mali involuntate tali dimittat, de inr duo
 mala minus se eligenda est.
 Alterum q̄ spectat, palam est illud q̄ se cogitavit 407.
 licere, q̄ si se et directe ac scienter negat
 male peccatum licet cogitari, ne q̄ ignorantia

si imputa, id in eutez gfulenti et induenti:
hinc n' licet g'fessoris monere. iungata ad
reddendu' d'ni g'ingale viro putabitio inuini-
ciblt' in existimato legitimo, si potiq' si con-
fessor imp'at' subm' dirimens aduertat nec
raabil' de viro suil et uxoris putabitio
giunctoru' g'fientia presumere. iit, si
error inuincibilis et nullitas m'f'mnii
delegery in genere. Et dicat g'ingis teneri
sub p'to iniustia ad inuicem reddendu' d'ni
et sui nec g'fessor hoc dicendo nec uxor
reddendo d'ni' f'lt' p'buat: ex q' d'ni' pa-
let q' p' auidans et indirabile quodq' p'it
licita' in actu eigni induere, ex cui' malitia
inuincibili ignoraa p'it n' p'gij, g'fessor em
indirabile etm' d'ni' in genere dicendo g'ingis
teneri ad reddendu' d'ni' in casu p'posito
ad maalto iniusta' redditiom' g'urrit,
nec in p'ual.

Dixi tu, si neg. raabil' de viro suil et uxori
g'fientia presumere iit, si em alteruter
penitens videri, velle g'fientia' colere al-
tero g'ingis nolente, neg. caa nullitiz m'f'mnii
sue scandali manifestari p'et, p'et de ignorato

injudicio doceri quis amans ignorantia, ita
 tu, ut ipse alterius iugis incontinentia pet
 quidem reddere debet, sed petere, consilio, quod ob
 tenta dispensatio pro ea, quod sepe sagaci ho
 laboret, quod novum consilium nulla interminum in
 invalida transiret, quod et quando fieri pot
 hinc manifestat nullitas ei, quod incontinentia
 et in tra: de Motu dicitur: in quibusda
 obio: by maxime contra opus: l. si solus
 respondens.

Solvuntur Obta.

Ob: 1.º Nemo pot obligari ad faciendum peccatum, alij
 si quis obligaret seque gratia errante et in 408.
 invidiosum dalem, quis tenere et obligare
 in faciendum peccatum, quod ad illa secunda
 nemo pot obligari, M. patet m. s. si
 quis obligaret seque gratia invidiosum errante
 tenere egerit id in quo gratia errat, sed id
 in quo gratia errat est malum et peccatum: quod
 bene igitur et sapienter dixit Cicero viro bono
 hinc in omni vita est transversus unquam a
 gratia recta vel discedere, a recta dixit

D. d. M. nemo potest obligari ad faciendum petu
quibus tale aut vincibilis tantum tale dicitur
c. M. nemo potest obligari ad faciendum petum
invincibilis sub voce honesti apprensi ab intellu
n. M. et filio dicta m. n. c. ad p. c. M. d. m.
atque id in qo qfua erret et malu' et petum
in p. et maale ab intellu In et in inten-
tione, qe indicat oes, invincibilis sub voce ho-
nesti apprensi c. m. et malu' etm in intellu
et quise n. m. et c. oes illud obligam facere
q invincibilis sub voce honesti precepti
apprensi n. em opera nra. mensuram
a volito maali dna. vltis, p. solito fili,
et qd in certis circumstantiis a nobis DEUS vult
ut nos velim, sedm qd ait D. Anselm. noster
in li. de filio d. n. c. 153. Ubi ait, n. p. de-
bemus velle qd DEUS vult, p. hoc debemus velle
q DEUS vult nos velle. dicit, voluit em DEUS
B. Martinus ab hac ita fallere, p. si eis dis-
cipuli hoc tunc q voluerunt crudelis exhibitio
at noluerunt qd DEUS voluit, p. voluerunt
q DEUS voluit eos velle dicit et via iustia
venire ita D. Anselm. Non am qtraria,
volito fili dna vltis id qd agitur qfua in-

vanblet errante, nihil em q̄trariaz volito feli,
nisi qd̄ in intentione et iudicio practico a-
gentz, & diff̄me ad reglas motu, q̄libz uel
id̄ qd̄ ea q̄fia inuolito errante agij.

Ch. 2. Actioes nrae n̄ hntm̄ dnt̄ q̄menfuraz. 409.
volito feli d̄nae vltz, s̄ et̄m volito maali:
q̄p̄ p̄. oramz in orace. Om̄a: fiat vltas tua
sicut̄ in celo ita et̄ in terra; atq̄ in caly
actioes hntm̄ n̄ hntm̄ q̄menfuraz, volito feli,
s̄ et̄m volito maali d̄nae vltz: q̄p̄ p̄.
X̄ina. ad eij p̄: dico q̄ illa' petitiõem d̄nae m̄:
fiat vltas p̄ n̄ aliud nos petere, q̄m ut̄ fiut
in celo à th̄s ve agij qd̄ DEUS pro salute sua
st̄dn̄s eos vult agere et̄ velle, ita f̄lito
ve à nobis viatoribz agaz, qd̄ DEUS pro salute nra
st̄dn̄s et̄ vult nos velle agere, DEUS em̄ q̄ndoz n̄ vult, ut̄
et̄m maale volito' adimpl̄amz, sic em̄ volito' d̄ Chri
crucifixio, nec h̄n voluit, ut̄ Iudei illi crucifigentes
id̄ facerent alia' n̄ peccassent, et̄ ideo et̄m
+ illa' petitiõem Om̄a' n̄ petij ut̄ fiat vltas Dei
maali, s̄ vltas Dei f̄litz: imo neq̄ in celo s̄p̄
adimplez volito' maale d̄nae vltz, DEUS em̄ voluit
pati crucifigi, et̄ h̄n angeli lucebant DEUS seu ne
crucifigi dolebant, alia' n̄ m̄nḡ crudelis fuis̄sent
angeli q̄m Iudej, q̄ia q̄th̄i q̄ere illi vlt̄ q̄e -

rabant: in calis go oe agiz, qd et gudo DEUS
illud vult ut agant, et felicit ut fiat in terris
orant in pthoe illa. Inca p.

400. Obj. 3. Si licet agere gtra gtra invinciblt
errante, tunc ille qd putat DEU super oia
amare ee pbtm DEU super oia amando pec-
caret siul et n' peccaret, peccaret qia egeret
gtra gtra invinciblt erronea, et n' peccaret,
qia repugnat pbtm aliqd ut amore DEI sup oia
qstiera, ut patet ex eo qd pbtm eant et fil con-
versis ad veras et aversis à DEO.

R: hoc argum ee de solo n' supponente ut
vocant adesp, nihil probare. Unde nego sup-
posuim, qd aligis pbt amare DEU sup oia, et
in arbitrari amorem istu ee pbtm, eo ipso
em. qd aligis credat aliqd ee pbtm, falsu vir-
tute apprendit illud ut gtrium DEO, ut ee pbt
fil actio devians et gtrians DEO, qstegnt itm
illud advertente faciendo, advertente facit aliqd
gtrians DEO, et sic ia' n' amat DEU sup oia,
go ex hoc patet argum ee de solo n' supntu.

411. Obj. 4. Posito qd aligis nocens sive innocens
in carcere debentz arbitre, adveniente die
Inis se ee obligatu' audire missa' et ydem
invinciblt, talis n' audiendo missa' utiq, n' peccat,

et in facit qtra qfia' in vinciblt' erronea: qon
 fr e' p'ctm agere qtra qfia' in vinciblt' erroneam.
 Q: c. l. membr' antecedenti, qd talz n' p'cedit,
 alteru' vero membr' d: et ha' facit qtra qfiam
 in vinciblt' erronea' q' p'iam vltim' dicitur
 erronea qfice rariante' n. a. q' extrinsec' imple-
 di huius dicitur impeditu', qd amovere in
 sua poteste. n' e' c. o. et d. c. go d' fr e' p'ctm
 vltim' et libere agere qtra qfiam in vinciblt'
 errantem n. c. et recepit agere qtra qfiam
 huius n' fr e' p'ctm c. c. cur in case p'posito n' ac-
 tiendo n' p' qtra qfiam in vinciblt' erronea
 talis n' p'cedit n' e' ex qfia' erronea n' admi-
 n' p'eta, q' ex defectu' libertat' ad p'ctm n' p'cedit:
 certi si talis seu' diceret e' p' carere debent
 n' eam. In hodie n' p' audire' ex p'p'ose
 sua intentione n' p'cedit, e' p' vinciblt' ligat' q'
 audire n' p'cedit, n' q' idem q' n' p' audire,
 p' q' n' vult e' p'cedit.

Q: 5. qtra sp: 2. si agere aut n' agere ex 412.
 qfia' in vinciblt' erronea errore n' d' p'cedit
 est malum et p'ctm, sequitur qd hoc p'cedit e' ita
 p'cedit, ut n' p'cedit p'cedit, abq' hoc p'cedit
 admitti n' p' p'ctm em' e' p'cedit et libere
 e' ut n' p'cedit p'cedit p'cedit e' n' p'cedit: go p'

p. secula Mis: posita qd qfua mihi similitate dicit
deposito qd res ab altero, et qd ille sume eget
n' ee restituendu; qd id fecero penabo, si am n'
restituam peno, qia error et ignoraa i simi-
litas qd n' excusat a pto Idm dicta, si am
restituam; item peno, qia ego qtra dicta
men praticam qfua.

Q. d. seclam: sequere qd hoc errore vetric
n' deposito eet plexq, et necessio necessitate
proveniente a sua deficie et vete pversane
lente errore bene deponere du' pt et dt pe-
cetur c. seql. sequere qd hoc simplt eet
plexq n' seqla. ad eiq p. iteru dico, qd in
hilo case necessio penabo necessite n' p'ltu tal;
p' a mea negligia et vete pversa, qd errore
deponere nolo proveniente. hoc am n' qbrariq
alibi dicit qd id em pro tali case ego in
caa saltm vetric ego, qia fuit errore du' pos-
sum et deo, a mea qfua n' dimoves, et i deo
bene pt ee p'ctm. hoc respo' n'itij auctori-
t: Doctris supra n. 401. relata.

413. Ob. 6. Contra Aps: 3. et i. a. fuit qfua in-
similitate erronea. l. eta tollit p'plexa p' obli-
gat, l. obligat ad sui seclam v'ite p'na, l. d. n. a.

neutrum potest dici: quod per modum non potest: quia in deo non potest
 2^a regula. adeoque non obligat quod se, per virtutem quorundam
 in duabus rebus quae sunt agenda, regula est accepta.
 neque etiam 2^a dici potest, nam si quia quia erro-
 ronea, obligat ad aliquid quod malum est, etiam Deo
 ipse obligaret ad malum, quod minime dici potest, cum
 DEUS taliter foret autor mali. &c.

R. Ex S. D. in 2° sent. d. 39. q. 3. a. 3. ad 3. et 4.
 quod quia in vobis erronea in quibus est quia dic-
 tans aliquid esse faciendum habet vim obligandi
 ex ipsa rebus duabus, quibus am est in huiusmodi dic-
 tamine. errans hoc non habet in DEO quod non potest esse
 autor erroris, sed habet ex se ipsa. Ita S. D. in
 ad 3. ita sonant: Quia obligat non virtute
 propria sed virtute precepti dei, non enim quia
 dicitur aliquid faciendum habet vim quia sibi
 videtur, sed sub hac ratione, quia a DEO preceptum est
 ad 4° vero ait: DEUS non potest obligare ad peccatum
 faciendum, quia non potest errare ut si dicat hoc
 esse faciendum, quod non est faciendum, quia non potest errare
 potest. lectio tertia de consequentiis dubia
 an et quomodo cum illa sit querendum?
 potest querendum.

Sect III.
De conscientia dubia.
An et quomodo sit cum illa
operandum?

414. Dicitur e' n. 393. Conscientia dubia ea, quae de neutri parti
adhaeret fluctuat inter utramque suspensa d' bono ab
iudicio quodnam agendum sit aut omittendum; et cum
tam fluctuosa huiusmodi ea sit aut de iure aut de
facto, gratia spectandi in genere, aut gratia agendi,
in individuo, idque sive positive sive negative.
hinc gratia dubia dividitur in dubia iuris et dubia
facti, in positive et negative. dubia, in dubiam
positive et negative, quae subdivisiones seipse occupant.
H. Et igitur gratia dubia iuris, ea, quae dubitat
de iure an v.g. lex lata sit à qua pendet alicui
licitas v.g. an nobis liceat in die festo ius fa-
cere, an festum minus solenne sit ratum et firmum;
dubia facti vero ea, quae sciens quidam legem et tra-
ditum iuris adesse, dubitat in an aliquid contra ius, et le-
gem talem factum sit v.g. si quis velit colligere ali-
quod occidere, et peccatum, dubitatio non in nullo aliquid
occidere, quia spectat dubia a' illa, quae habent in

genere. dubitat, v.g. an leges penales obligent etiam
 in q̄sua n' attentando ad certu' s̄ctu' aut factu'
 eius circumstantias? practice dubia e', q̄a fuit
 q̄dam q̄d in genere dicenda' s̄nt, s̄nt v.g. q̄d
 advertente facta obligent etiam in q̄sua, refut
 in p̄lo aliqua' circumstantia, v.g. q̄ia fuit in periculo
 naufragij du' hoc votu' fecit, aut q̄ia fuit hinc
 ming' bonu' s̄nt refut' inq̄m utru' etiam hoi' votum
 ip̄su' obliget et ita in isto opere et practice
 dubitat. Confusa deniq̄, positiva dicitur, q̄ndo
 fluctuat in extrema alternanda talia, pro q̄ibz
 utriusq̄. Stant rationes ita aq̄lites probles, ut q̄d
 agendu' s̄nt q̄is refutiat. refutivè dubia sero e',
 q̄ndo fluctuat in extrema talia, pro q̄ibz nul-
 libi stat ratio positive probles, veluti si du-
 bitat an astra sint parva. s̄nt etiam q̄sua
 et dubia vincibile' factu' aut invincibile', ut patet
 ex iis q̄a de q̄sua in genere dixim: hui' de q̄sua
 dubia s̄nt. s̄nt iam q̄ndo practica s̄nt gerenda' s̄nt
 s̄nt. 1. Et s̄nt hinc s̄nt operari in q̄sua dubia 4. 15.
 s̄nt, et practica certa, minime s̄nt a p̄lo ex-
 cusand' e', si in q̄sua practica dubia q̄eraz,
 e' q̄nis.
 Fundament. 1. partis e' q̄d q̄sua practica s̄nt regula
 proxima agendoru', nam s̄nt hinc ut q̄ntes oes

tenent Ores, et rae suadet: na' illa q'ua e'
proxima regula moru, q'ae e' actus et practica ap-
plicatio sive ad opy, atq; actus et practica ap-
plicatio ad opy n' e' s'ua s'ctiva, q'ae in sola ge-
nerica obti. verito q'emplanda q'istit, s' e'
q'ua practica, q'ae n' in sola obti. s'ctm in-
constans q'urrentiu' aistensioe q'd hui' et
nunc pro talibz et talibz circumstia agenda s't
delectat: s' q'ae practica q'ua q'ormae et q'
s'ctiva dubia n' cedat, In actio erit ho-
nesta et licita, q'm illa actio e' licita et ho-
nesta q'ae q'ormae, reglis moru atq; actio pro-
cedens ex q'ua practica certa q'ormae, huius-
modi et facile patet: q'ae. Ad forte reglis cum
q'ua s'ctiva dubia practica formari poe in-
dium: sicut id in ex'plo clara ostendit: posito
igij case q'd parochy q'isdam urgente necessitate
debet bapt. dare maa' certa am n' h'et,
adeo In iusculum aut alia maa' dubia pa-
rochy in hoc case s'ctiva dubitas de valore
maae s'ctiva recte practica s'cti formabit
iudicet. esto hoc maa' s'cti dubia urgente
In necessitate hui' et nunc mihi licet applicare
q'm longi melig e' in necessitate adhibere

maas dubia qm ea n' adhibita primum positi-
 tione periclitari de sua salute: talis parantur
 et soltione dubio, et de h' practicum iudicium
 q' hic et nunc sibi faciendum, et ideo benefact
 non penat administrando maas dubia! Ut
 tu qia soltione dubital sibi practice acty, adeoq;
 bene agat, regior, ut hec motiunt firmu' et
 ratabile variandi tale iudicium et pro iudice
 acty iudicandi, seey cet potio temeraria honesti
 elusio, et magi q'ra q'ra ditamun stu-
 dijsi ac subdole extortu' e'pugium ad exco-
 sandas excusatos in p'cty, qm ut veru' et prac-
 tice certu' iudicium formari, q'ra am regi-
 rang et sufficiant ad formandu' practicum iudi-
 cium sibi seym dubit.

Fundm'tm 2^a partis 11°. ibid Dom: 14. qd' 416.
 d' ex fide p'ctm et. ubi, ut recte advertit Amicy
 hic disp. 15. secti: 3. n. 37. fol. mibi 175. notanter
 dixit Ap'ly oc. q' n' e' ex fide n' am: oc q' d'
 q'ra fitem p'ctm et, ut includeret n' solum q'q' fac-
 te' q'ra q'ra, s' etm q'q' n' procedens ex certo
 testimonio et fide q'ra. 2° Quia q' q'ra
 ex q'ra practice dubia exponit su' et h'ic
 p'ndi pericla, q' n'q'm licitum est. 3° Nulla
 partio, q' q'ra aut n' procedit ex q'ra

practicæ certa l. in se et revera l. in intentione
et ex invincibili errore tali, ut ea licita,
atq; ois actio qæ procedit ex qñia practicæ
dubia, aut qñia, aut n̄ procedit ex qñia
practicæ certa ut patet: qo p. secula nulla
actio qæ est qñtraria aut n̄ procedit ex qñia
practicæ certa est qñm; proxima agendū regla,
atq; ois actio qæ n̄ est valiter qñformis est illi-
ta et inhonesto: qo p. M. patet, qñia em pra-
ticæ certa est proxima agendū regla qñia
em iuxta S. Dec. et unig. ut alio qñia
seu est applicatio qñia ad qñq. m. vero mani-
festō seq; ex us qæ supra dixim; de actu
hanc indiffia, n̄ em dicit, atq; in individuo in-
diffio qo ois actio qæ n̄ est qñformis est licita, et
diffiois et illiuita, et in hoc qñordat, qd Act; q
Evang: nobis inculcat, q; n̄ colligit dy-
pergit q; n̄ est mem; qñtra me. et p. hęc
qñtrō dener; à Orib; alind adhuc du-
bitari solet, nū in dubio s; tutior pars
sit eligenda? de qo fit:

47.

Ap: 2. à qñia existente dubia de utraq;
parte qñtradictōis s; tutior pars est eligenda,
tutior am pars ea censenda est, in q; aut

nulli p[ro]hib[ere] aut oib[us] p[er]fectis min[us] p[ro]hib[ere] app[ro]p[ri]e
 di. ita q[ui]nto auctores, p[ro]cipue d[omi]ni aucto-
 ritate iuris Canon. q[ui] in C. ad audientia
 de homicidio, et C. s[an]c[t]i, eod[em] tit[ulo] q[ui] p[ro]
 regula iuris infalib[ili] assumit, q[ui] in dubiis
 tutior pars s[er]v[en]da. ait em[en]d[ati]o[n]e
 in C. ad audientia citato, ubi de quodam Greg[orio]
 p[ro]p[ter]o auct[orit]e homicida cel[er]e debita, illum
 Greg[orium] n[on] d[omi]n[u]m in s[er]v[en]t[ur]is ordinib[us] ministrare
 cum in dubiis s[er]v[en]t[ur]is deam[us] eligere tu-
 tiore, et in C. s[an]c[t]i iteru[m] de e[is]dem p[ro]p[ter]
 Greg[orium] dicit[ur] cum d[omi]n[u]m a sacerdotali officio
 abstinere, et r[ati]o addit[ur] in h[ab]e[re] v[er]ba: in
 in hoc casu cessare s[er]v[en]t[ur]is q[ui]m demere ce-
 leberrare p[ro] eo q[ui] in altero nulli in reliq[ui]s
 vero magnu[m] pericu[lu]m timeat. s[er]v[en]t[ur]is auct[orit]e
 s[er]v[en]t[ur]is, v[er]u[m] et[er]n[u]m r[ati]o[n]e

Et dicitur q[ui]s q[ui]s querat v[er]u[m] cu[m] v[er]u[m] p[er] 4. 18.
 cand[em] periculo p[er]eat, atq[ue] q[ui]s querat
 cu[m] q[ui]s dubia, et tutiorem partem dele-
 gerit querat v[er]u[m] cu[m] v[er]u[m] p[er]iculi:
 q[ui]d[em] M. p[er]at. v[er]u[m] in illo Eul[ogio] 3. q[ui] amat
 periculi p[er]ibit in illo, p[er]i[oc]c[us] imp[er]ator docent
 q[ui]d[em] q[ui] se. en p[er]iculi p[er]iculi, hoc ip[s]o p[er]iculi, adcoq[ue]
 in periculo p[er]eat, s[er]v[en]t[ur]is et[er]n[u]m q[ui]a ille, q[ui] agit cu[m] h[ab]u[m]i

incertitudine et periculo peccandi parum curat of-
fensa DEI et ipsi primum sive in actu suo
offensa, Deo sive in hoc. am manifeste est contra
charitatem, quae quibus est diligere DEUM, adeoque
etiam peccatum. in peccatis operatur vel officia debita, et
subiorem partem. n. elegerit, operatur, ultra ta-
lem actum, quod quocumque hoc. ee. penitus aut gli-
nere maiorem malitia quam alter quod si sit
et eligibilis, atque quibus ista operatur, ingerit se
is manifeste pendit periculum aut saltem ma-
gis pendit pro hoc. etiam suadet ex eo, quod supra
de officia peccata dicimus, quod si illi peccata huiusmodi;
tenet, eligere magis malum.

419. Inferat ex hoc aperte Amicus Luc. cap. 11. 42. di-
cendum potius, ea peccata veniale. certum, quoniam mortale
dubium, 1. quia operari vel dubio mortale, est peccatum
mortale, operari vero vel certum veniale est peccatum
veniale. 2. quia quod eligit veniale. pro du-
bitio mortale, minori se exponit periculo. 3.
quia eligibilior est contra amicum offensa levissima
certa, quam gravis dubia, quod et ego probabiliter puto
eo casu quod aliter non necessario faciemus
est: hoc in duobus dicimus de dubio invin-
cibili dicimus, n. de vincibili, de hoc enim
dubio sive iuris sive facti dicendum est sicut supra

dictu e' de g'ia vincibili, atq; in hoc seq; qd
 ille, q' in dubio in vincibili ita. eligat partem
 tutiorem v.g. p'ctm veniale. certum pro mor-
 tali dubio n' p'cedit nisi maalt' q' in tali
 dubio se. h' simul de p'lexite. supra dictu e' un-
 de d' finare iudicium practicum illud minces
 male sibi hui et nunc imputandum n' ee
 ob errore' in vincibili. Jam. 1. 1.

Solvunt' Obta.

Ob' g'ra 1. 1. 1. p' q' licite operari ut g'ia 420.
 p' solvere dubia, q' etm ut solutio dubia, p'
 frag, em g'ia e', et g'iam sequi tenem. 2.
 ad hoc ut acty aliq'is p' mal' et p'cu' m'ngq;
 d' int' q' noscere. obre' ut malus p' p' p'ctee
 dubitat talit' n' noscit q' etm tal' acty n'
 e' maly.

2. ad 1. n.c. est, em utraq; g'ia dubia, sit g'ia
 n' tu oem g'ia' tenem sequi, neq; em ois e'
 p'xima agendum agla, p' solvendo g'ia p'ctee
 certa. disparitas q' e', qd in p'ctee dubia
 licite operemq; n' item in p'ctee dubia, q'ia
 ut p'ctee dubia adhuc p' stare iudicium p'ru-

dentia praeiudicij certe et rebus, nam in q̄s
 praeiudicij dubia, sicut q̄ supra in exple de
 parochis in necessitate baptizante ostentus.
 Ad 2°. d. M. ad hoc. ut atq̄ d. intelligat
 care obtu' ut actu l. poa. malum l. d. l. certo
 l. saltem dubie gnoscere obtu' malu' c. M.
 d. certi solum gnoscere obtu', et ut actu ma-
 lu' n. M. et q̄ostit. d. m. n. c. n. ideo dictum
 et aliquam penare secundum q̄s praeiudicij
 dubia, q̄a actu obtu' apprehendit malum,
 sicut apprehendens obtu' poa. malu' vltorie
 sepe ingerit in periculu' pendi q̄ p̄sum-
 e: pala' etm e', q̄ aliquis vltorie se p̄t
 ingerere in periculu' pendi etm si obtu'
 n. gnoscit ut certi malu', dummodo illud gnoscit
 ut poa. malu' et ita illud querat, q̄ sit
 de q̄s in q̄s praeiudicij dubia querat.

421. Op. 2°. q̄sra ap. 2. duplex axioma Salp. 1°
 solenne. 1° e: in dubiis melior e' q̄s p̄sidi-
dentis s. q. si q̄s possidet aliquid bonu' et dubitat
 nec. Num s. alteris talis n. bene ad aspi-
 rans, n. obstante q̄ dubit. est. Neque du-
 bito illud restituere q̄m sibi tenere, q̄onia' me-
 lior e' q̄s possidentis. alteru' axioma e:
in dubiis melior e' q̄s superioris, et

sed hoc axioma quod superior aliquid iubet
 et nisi inferior dubitet an hoc quod precipi
 sit ipsi licitum, dummodo remaneat pure dubium
 tenet obedire et tunc fieri potest, quod superior
 non iubet id quod est rectius, sed potius quod est minus
 tutius, nam quod sit in de his tenemur eligere
 partem tutiorem.

Quidam autem obstanti gemino illo axioma in
 dubio melior est quod dicitur sapienter, et iterum quod
 superioris tenet submissum, quod dicitur, quia in du-
 bio tutior pars est eligenda. ipsertis in legibus
 l. de dubio pure sedem per sumptus l. de dubio
 in certi circumstantiis ita, ut si nulla circumstan-
 alia querant, illud pro altero eligendum
 sit, quod ois nullum aut saltem minus invol-
 vit periculum, si vero certa circumstantie querant,
 non tunc illud agendum sit, quod situm in tutius
 est, sed quod positum talibus circumstantiis tutius
 esse post seria collatione et apprehensio, au-
 dente an possessione bono fidei aut pro-
 cepto superioris quod felis meliora non appareat
 et tutius est non restituere, item superioris
 obtemperare, quoniam contra imperium ex possessione
 obtenta sine causa agere, aut superioris obtem-
 perare et sic non obstanti gemino axio-

malè in remanet, qd in dubiis Dubior pars
fca sct eligenda. Sect: 4. Reglae et casus quidam
pro ma de dubio feliciter enavanda.

Sect: IV.
Regulae et casus quidam pro
maa de dubio feliciter
enavanda.

427. Dubia et sect. priori ut officia practica debia o-
perari maluerit et sctm accoz, id liciditatem
et sctm practica iudicia firmari de, nec in
statim pro aro libite dubia practica de soni
poe: et iij finit eadm sectioe promissa
claris pateat, qm huius dubia de soni sct
iam ostendam. pro ceteris, am proe sct
i, ut qis dubitans eigni sagaciter et
diligenter veritatem inquirat, sive auctores evol-
vendo sive peritos viros, maxime qd sctores qd pte-
rea ut prudens et amozatq eligat qd scti,
qulendo, aliquid n facient qd e in se impu-
tabi temeritas, error aut saltm pendi sa-
riela, sagacitas am et diligentia huius n

statim de ea summa et absoluta p. mortis et dis-
creta, quem scilicet hoc bene p. si q. n. in serupu-
losi pro fili. debito vincendo impenderant,
aut quem ipse debitorum alii euidam q. serui ui-
magis intenty. ac solet, navaret, q. uis, scilicet
actiois sue raabilem causam inveniret. In
zona am hoc raabilem causam q. sistant p. q. n. t. o. g. l. e.
demerit. raabilis.

Regla 1.ª Prima debi. deponendi et frandi. in 423.
Liu. p. acti. certi in sta. cau. e. effatu. et
doctrina. Amortatoru. sironu. maxime. eorum
a. q. ibz. q. in. p. rali. sic. dependet. ut. ab. is.
q. si. manudui. deat. q. les. p. q. p. s. p. o. r. e. s. p. r. e. s.
p. r. a. b. e. s. p. r. o. f. e. s. s. o. r. e. s. p. e. t. h. o. r. u. e. f. a. t. u. s. p. e.
q. u. e. n. d. o. In. t. m. a. b. e. q. d. q. is. p. a. c. e. t. s. i. in. e. o.
f. i. l. e. m. m. a. l. i. b. i. a. l. i. t. u. n. d. e. p. r. e. n. d. e. r. e. t. u. t. e. t. a. m.
m. i. n. y. b. e. n. e. a. g. e. r. e. t. m. e. r. i. t. u. s. In. p. o. t. i. o. s. e. p. e. i. t. h. o. r. u.
i. n. d. i. c. i. o. s. u. b. d. e. n. d. o. q. m. d. e. m. e. r. i. t. u. s. f. a. c. i. e. r. e.
p. r. o. t. e. r. q. u. e. m. e. m. q. d. v. a. l. e. m. f. i. r. e. q. u. e. n. i. a. l. q. d.
n. u. l. l. i. o. f. i. c. i. o. s. i. q. u. i. s. i. n. g. e. r. e. r. e. d. e. a. t. q. m. q. a. f. u. n. g.
s. u. f. f. i. c. i. e. n. t. e. m. c. a. l. l. e. a. t. s. i. a. m. p. r. o. i. n. q. d. e. s. i. q. p.
q. i. a. s. i. r. i. p. u. i. g. n. i. q. s. u. l. e. r. e. n. t. h. i. m. e. a. n. t. e. b. n. d. e. t. i.
q. s. i. l. i. s. u. s. s. i. c. i. e. n. s. m. o. t. i. o. n. e. h. r. e. d. e. a. n. t. a. l. i. a. a. d. h. u. c.

et ratio ut bene faciat ijsq; huiusmodi viros me-
effata legij, scilicet qd iudicium prudentis n-
ultima honestis sit regula, sane in iuris im-
plicat, qd qd iudicis prudentis obtemperat
impudente agat: iuxta qd iura deponendi
dubium et fandi iudicium probis certis et effa-
tu et moratu viros.

424. Regla 2a Dubii deponendi e' pro alterutra du-
bi parte ratio suo proprio iudicis vere probis
Et idq; in l. maxime quodolcopia vni doctum
pos super suo qfulere popes dubio, n' paret,
aut eoru qreppq; dignicilis sit, aut tibi metua,
ne super qolibet dubio huiusmodi viros qfulendo
indem in serupulos variatq; ai anxietas in-
videres, si rogata forte aucto copia sine eoru
qd agere cogereris. petis regula huius ratio
ex eo qd taliter agendo quis vere agat, sicut
reglas iudicia in agat ex motivo primo et
vere rationis, cogit qd ratio eorum sit vere
sit probis, qisq; am agit sicut reglas iudicia
agit ex fide, et ex firmo licet n' clerico q'ia
testimonis, adeoq; n' peccat. qd d' et hanc
regla' etiam admittit, videz Adm. P. Tiro
Consales propositis generis sui. JE 511, du

in suo tractu de recto usu quincionis probli, disputat.
 7. §. 13. n. 75. ita ait. Si quis experiam leat de
 seipso qd n' facile oblidiscat, resu, qas natura con-
 filio, et plena qfiderave fecit, hoc is so in dubio
 an v. g. emisit vobu, p' se mare. hunc disjuncte.
 si ego emissem vobu, meminissim mdo me id
 emissem, sicut reminisci solio aliaru rerum
 qas mature qfideravi at n' memini: qo n' e-
 misi, et sic q' eigni disjuncte, practicum d'ponit
 dubiu.

Ex eadem r'gla in P. Rosell regia inferunt. 425.
 1. si dubitas, an omiseris aliqua hora Can. et
 in remineri, te super hac hora recitanda bre-
 viarium in manib' habuisse, aut alia res tibi
 incidat q' tibi vobu qfiderare valias, q' dita
 recitaveris, licet sup' p'cto certu n' fias p'ista
 q' hanc r'asonem dubiu d'ponere, et sic probu
 formare iudiciu q' recitaveris. 2. si missa
 inchoasti, et memoria vobu aliq' v'ite pra-
 terita occurrat de qo dubitas n' illud sis
 qf'isq, fias in te alias ante qf'isnoem nullu
 diligem examen instituisse, et t' q'ita
 q' illud p'ba t' certo, si fuerit, t' incerto et inde-
 finite v. g. toties pl'ymingre p' qf'iteri sollicitu p'pse
 se cure dubiu d'pones, et missam finies.

3.º si in operacione distitit, dum ea antea
intentionem sui formabas ut virtute effe-
ret dubitas, an oia operacionis protuleris,
suis in te recitape. oia operacionem imde
antecediu et subsequia, et dubiu deponere
et credere, si operape, et hoc a posteriori in
admiratione aq. valet, ubi si ante operacione
dubites num aq. admiseris, suis in pro-
certo de orationula illa regisita rei-
tapse, propulsi potig, tpm file. dubiu iudi-
care pro et sic illo deposito, operares, du-
bit. 4.º Tentaris forte suggestione diabolica
in mac. luxuria, si postq. impuru cogitate
advertis dubitas nu. opereris aut forte te ibm
existimas te operape, suis in te alias a tur-
pibz huius cogitabz abhorrere, et si dubi-
ia copia operandi daret nullatenus opereris,
deponito dubiu, et iudica pro te. te sicut
n. operape salta tali operape, q. ad exitum
mortale sufficeret, forte ma. namq. examp-
tio et probilitas operape sumi ex te, q. tunc
fieret dum ad se mens reverti, aliud foret,
si turpibz huius cogitabz aut tua culpa
et tunc caa fuisti aut ordinarie opereris,

gia suo iudicio talis ratio ultra vere probis
apparere n' pot. bene igit attendu' et ad id qd
supra diximus n. 415. in fine, fuit rationem huius
n' dicitur esse subdole qd filiam, si vere et in se
problem suo iudicio.

Regla 3. ^{etia} ce pt possessio, na' iuxta regula iuris 426.
in pari caa melior e' conditio possidentis, et iuxta
alia' regula' in pari caa possessor potior h'ri d't.
qmdo am ha' regula' finit intelligendi et pro qd
in dubio statim pt possessio n' tam facile
intelligere et, unde alia' qmda' regula' generale'
q' prioru' explanativa' subnectitur, scilicet
in dubio pro illo stat possessio, pro qd statet.
si dubiu' n' addeat. colligit am' hanc regula'
ex laudat mo' nro Caramuel, q' sua Regia
moris li. 3. n. 139. sic ait: Cum dubitare in-
cisis, abstrahere dubiu', et ipsas dubitandi ratios ab-
strahere, et reliquis manentibus et antea ad morales
iudicium auerere. Igitur si post moralem diligens exa-
men nihilominus dubitare n' desinas, abstrahere
dubiu', et dubitandi ratios, et attende, an tu
an praecipit est in possessione, si dubiu' ortu' d'et
et pro illo, qd tunc est in possessione, iudica.
Inferri ex hac generali regula' si' si dubitas an hodie 427.
sit dies ieiunii, an n', morem adhibes diligiam

ad vincendum dubium, si enim Quam vincere regis, id
abstracte dubium est dubitandi raris, et vide quod
fit in possessione, et reperies tuam libertatem
in possessione, adeoque finit dubio non exor-
to licite carnes gmelipes, ita de profecto
dubio licite carnes vesceris. Extra profecto
diem esse ieiunii, dubitas an enim te obliget,
neque post mortem examen dubium vincere potes,
palam est te teneri ad ieiunium, quia si
abstractis a dubio, palam est tua lib-
ertatem si recognita esse in possessione.
Sulibet 2. recte ait Aristoteles in Thomaz-
par: 2. trac: 1. c. 1. proprio 5. de quibus
dubia si possit casu lege contineri, si
dubium sit an illi satisfactum, teneri
satisfacere, hinc recte de petro, dubio de
quod possit ad quod tendit teneri, quia sic lex
quod tendit est in possessione; eadem raris quod
quod tendit de lege, si dubium est, an fuerit usque
recognita, aut postea abrogata, quod illa
dubitata nitem obligare: extra quod dubio
est post diligens examen num alteri aliquid
deat, nihil teneri dare, nam in priori pro-

Sumptus et possessio stat pro lege, in posteriori
 pro libertate. atq; filio nihil obedi-
 tium superveniens bona fidei possessorum
 talis manet, extra in dictio de sola legis
 iustitia subditq; ei carere debet, quia lex est in
 possessione. hoc generalia pronuntia sunt, quibus
 recte animas servis quibus et de sua et de
 aliorum gratia plenas ac anxietas tollere sunt.
 Ut autem de regle huius generalis valore et bo. 428.
 rite magis ostendat, ratio assignat ipsa: quod cuius
 licitum est uti sua libertate, quoniam à Deo datur.
 ad agenda aut non agenda, quoniam potest diligenter
 examinare non constat. Cum ea potest ea private,
 sicut licite retinet alia sua bona, quoniam
 non probe ea alteri ac devincta, atq; i
 quoniam dubium proficerat, non constat aliquem
 sua libertate ea private: quod pro ita valet
 non obstante quod supra diximus quia in dubio
 tutior pars est eligenda, nam pars alia,
 minus tuta est possessionis beneficium aut
 ratio vere proculis superveniam, aut timorati
 gratia aut opum, de minus tuta fit saltem e-
 glio tuta, ordinarie magis tuta, non obstante

am qd magis debet eligere. de beamq, ubi
aq. l. r. tute st, alterutru eligere n
in iudicium, qd est etm ex veritate huius rgle
generalis, qd n' solu, de superior super data
lege q' solendy facile adiri pot, p' etm de
accessu huiusmi difficultior au idit epistia
long' n' sit, nisi rae suo iudicio vere pro-
blis de sui n' obligat. p' p'cedat. e
am epistia benigna legis in p'cedat,
qa q' sibi p'cedat legiflatorem pro tali
et tali iurem taa. casu' aligem partem
in sua lege q' tentum noluisse. Ras e,
gia nisi rae huiusmi vere probleis super-
au esperit, lex est p'ceptu' st in p'cedat,
adeoq, pro illis n' pro tua liberte iudicare
debes. has go p'cedat rglas, et in singulz
casibz de q' fia debia, qd q' solere debeas,
aut dicere tibi patebit. Titulus 2. us de

Arlus II. De Conscia Scrupulosa.

Reck qidom Pres q'cedat geminas q' fia

peccis dubia; de qua aulo priori et scrupulo-
sam de qua in presenti dicendum se sapimus et ca-
grias prae tales, pumbas potiq et sic illud nos
gria, gria em ad ee practicu' raris iudicium
sive apertis, ab neq, dubitans neq, scrupulosus
dubitate iudicat agendum aliquid aut omittendum
si ille ambiguus haeret, hic angiz factum ac ve-
res: nihilominus ut iam plures et hesitatioe
illa et angustis huiusmodi ceciderunt in pro-
fundum abijci inas mas de gria dicitur de illis
recte agi coner. Quod sentit e. sic go de ser-
pulosus sent. qd sit gria ex cuius oriaz et quomodo ser-
pulosus dignosci pit.

SECT I.

Quid sit, quibus ex causis oriatur,
et quomodo dignosci pit scrupulus?

Scrupulus, qui iuxta Layman li: i. tit. i. c. 6. n. 1.
dicitur: inani rae nixa apprehensio, et hinc ortus 429.
timor pectus alicubi ee ubi n. o. ut ait Arthropi
loci supra ut: in sana apprehensioe et inde orta
anxietas ac ubi fit pectus ubi nulla febet, con-
sistit; et em scrupulus ut loqiz Azor in spit: mor:
l. 2. c. 20. in anima sollicitudo suspensio et dubi-
tatio hoiis gria purgens et crucians infra capill.

exigui in calces latent; q̄ pedem cadit et
venat; Concordat Amic. loc. cit. p. 2. n. 5. i.
dicens: et am scrupulq̄ in aīr suspicio ex leu-
orba cais, q̄a q̄is putat ee p̄m, q̄d vera
n̄ e. D. abm Antoning l. p. tit. 3. c. 10. §. 9.
et ex eo Fran: Genet Epy Le Vapineusis
tract. l. c. §. 1. sentiunt, q̄ibz scrupulq̄ aliud
al e, q̄m vaiilao q̄da q̄urgens eul fot-
midinae ex aliq̄ibz q̄ictuoz debilibz et
incertis. atq̄ in hoc elucet, q̄ magna int̄ scrupu-
lū et dubiū inueniunt diffia, q̄a in hoc op̄t̄it,
q̄ q̄i dubio aīr e, reuerti q̄ctiois p̄i suū p̄stat
a p̄sensu, al scrupuloso q̄sua, uni p̄i q̄ctiois p̄
app̄u aucto, verū de p̄te opposita du bitat an
ea n̄ p̄t̄ e verioe, unde à p̄stito a p̄sensu a
vaiilat, Cavite recedit, et tandem q̄ agenda
p̄t̄ ignorat, insuper dubia q̄sua ut ait Azo-
p̄ls p̄bles utriq̄q̄ p̄i rases ambigit, al verū su-
p̄loz aīr p̄t̄o levia q̄q̄q̄ argūta desital, imo
aliquo ab̄p̄o oi rase du bitat. Scrupulq̄ igit̄ p̄
metho hōra diū à scrupō, sicut em scrup̄ p̄
Capit̄ in calces latens pungit pedem et mo-
lestia ambulanti creat, ita scrupulq̄ pungit
q̄sua et molestia in aīr creat.

430. Cae ex q̄ibz scrupuli promanant alie. s̄t

subpreſſy apprehendit peccm. ubi ubi dicitur, et
ſerupuly dicitur. Cui tam humores huicmi re-
renſi et viroſi ſapme ex ghuua ſpouem
actioe oriant, q̄i, dum q̄ies ſibi delegat, te-
bilitant, et ita pro rase muneris ſui agere
in humores dicitur; hinc 3.^a ſerupuly caam
adſtruimꝯ ee nimia' corpis ſeruite', imo-
deratas abſtinentias, meditationes indifere-
tas, q̄ibꝯ corpi naturalis q̄ies diſtrahit, ſpi-
ty aalibꝯ ghuua actio imponit, donec
predominante ex defectu caloris attritu
admixta ſanguini teterrimo melancholia
vires phantaſticę reddat homo, et rase exi-
nde nauſio q̄ſurgentis anxietis ſibi met
iſt, Deo, ac hoibꝯ inuictis.

43i. Neq̄ ſolum ex paſſioibꝯ corpis ſerupuly
q̄ſurgunt, ſed etiam ex aia, inſer gas q̄ ma-
ser et ignoraa, q̄ndo nempe Dei aut Ealie
paſſio ſpera intelligunt, q̄ia a' p̄ diſ-
cerni inſer iudiciu' ſoluit et poſitum, inſer
ſuggeſtione et tentatione diabolica atq̄ q̄ſu
in illa, inſer gravem et leuem culſam, q̄ndo
obligas addeum expleta exiſtima, tunc, q̄ndo

adimpleta iam est huic ignoscentes id cogitare
 drent, quod nempe apparuit benignitas Dei et
 Salus: mihi Deo. Christi quae etiam sponsa aeterni Regis,
 Eulia Dei dotata fuit, adeoque procepta Dei
 et Eulia n' ideo nobis imposta sint, ut oem
 spalem dulcedinem tollant, aut in amentia
 discrimen indicant, quod serupulositas plures
 audivit, sed n' ignorat. Intm in us, quae vix
 pro rase sui muneris, et ordinis ferre debet,
 per eam eorum, quae supra id quod oportet gestita
 sunt ex iusta Dei vindicta inflatos huic;
 scilicet in pericula serupulorum detrusit, et
 utina n' fuit ut illo supremo Luciferis in
 infernal! Illa igitur in eodidq nois scripta
 sunt. Sapientis: altiora te ne gasificeris, quae
 Aply monuit dicens: dico q' gratia quae data est
 mihi vobis quae est in me vos, n' vly sapere qm
 oportet sapere, sed sapere ad sobriale; Vnde
 de remedijs gra serup. sect. pag.

Non postrema serupulorum caa est resq' dicitur 432...
 et superba sua scia q' fidia, et hanc per Comq
 doctis audivit, quae à Demone tentatib, atten-
 tati paulatim in dubia incident, et dum, ne
 ignoscentes aut serupulare incipientes videant,

pia aliorum q̄ filia. negligent, q̄strucentes
quātm̄ p̄nt, p̄ris pot̄ q̄m̄ aliorum iudicio
super se intendentes, ubi novis demoni
franda vincti, se illaqueant, donec an-
gustis ai p̄occupati ex fide agere de-
sinunt, et merendi copia destituti heredi-
te sua aeterna gloria vertunt ad extra-
neos. his casus ab intra apponi p̄t amor
inordinatus sui, q̄q̄, et ex hoc frequens
imagines p̄ti l. in genere l. p̄er una
cui q̄tinua meditatio infelicitis aeternit̄
ad aia p̄tū sententia unde p̄fauit
oriez indiscreta sollicitudo damnao, s̄,
ex sollicitudine, angustia mentis inde p̄f-
p̄io, dubitatio, et tandem serupuly agor ori-
turq̄ in aia vlti Dei refignatio.

433. Tota extrinseca p̄tū saria, p̄ fuma et
demon, q̄ p̄teritas plantares, q̄ p̄teritas
illa coelestis in horto religionis implan-
tarat, et nisi eradicare conat, hinc
reversus a seculo abductor in via salutis
serupulis aggrediz et q̄s via lata in f-
ditissem ducere n̄ potuit, hos ab Angelis suis

sub palliata iustitia, & a se in desperationem
 secum abducit. aliter enim seu causa est
 familiaritas cum scrupulosis, quae propter quae
 nona scrupulorum proficem pau latim au-
 dientis, raso vacillat, oris timor et tan-
 dem scrupulus. alia per periculosa via
 est, melancholicis et flegmaticis sume sim-
 tanta scilicet indiscreta lectio librul
 de de finali iudicio, de de pro-
 destinatione, de de illorum quibus rigi-
 diore habent sententia et severa nimis
 theologia moralis axiomata obtinent. 4.
 igitur de DEUS quidam scrupulus stimulat
 tepidos ut infestiores fugiant, fervidos
 ut in via salutis securis procedant, et ne
 in laqueo superbiae, de bona opera
 à se profita vident a sebia demonis
 suffocent: ab scrupulo à DEO et dicit in
 perditionem, DEUS enim intentator malorum
 est, adeo quod tentat gravem suam largiri
 pro superata tentatione quae in fornace probatur
 atque in sui agnitione et humilitate gloriosior respicit.

437. Superius ad pro rae. Tituli etiam dicantur quibus
signis scrupulose dignosci valeant, licet
en ipse scrupulose in se pro ceteris sine valeat,
num scrupulose sit, num al, si in quada signa,
ex quibus erui, an hoc malo quis sit infestus, an
1.º signum est: si in obivis quibusque casis et malis
angustiam, horrorem, dubitent an potest quit-
tant sepe ex casu aut nulla rae.
2.º si postquam spiritalia munia ad quae ex officio
tenent, peregerunt, v.g. exegerunt officios,
distribuerunt Eucharistiam, &c. vestes ex-
hibeant, dubitantes agitent, ne officio suo recte ad-
sint functi.
3. si eadem se ingrata repetitione inculcent,
aut quia tantum remedia interrogant in
ordine ad officium, si horas canonicas cum
choro solent, quia forte ex aliquo officio
occupati aliqua omiserunt, iterent.
4.º si post responsum super dubio suo à viro pru-
dente, accepto aut mimè quieto pro se ferant.
5. si cautela extraordinaria quae impeditioes
evitare curent.
6. si quae ante fiebant ut puta, nunquam putarentur.

7. si post accepta virtus viam se in his in quibus ex
precedenti rae pro quieti erant, postea se no-
mis perturbatos agnoscant.

8. si negotia, quae alii sibi suiles in virtutibus sine li-
more suscipiant, ipsi cum magna anxietate peragunt.

Sectio II.

De remediis contra scrupulosos.

Quemadmodum scrupulosa officia in opere invenire res
ad parvi momenti, idque curatorum proinde officium sit,
remedia pro vitandis scrupulis imprimis generalia,
postquam etiam specialia pro specialibus quibusdam scru-
pulis additurus, haec sententia dicam, ante omnia
adhortans, ne si ad curam animarum applicandi
sitis, quosorum scrupulos gremiatis, multo
minus in irideatis, sed potius illud nobile pro-
prios observantes: quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris,
ut cum Augustino dicam, si estis grandi ha-
rite, irideatis pro ut inquam mediatores a-
pud Deum Patrem omnia fratres Christi sui:
res enim non est parva officia scrupulosa.

435. In generalia omni scrupulorum remedia merito
iudicari agnoscere se esse scrupulosum, ignoto enim vulne-
ri tarda medela est, postquam enim quis se certo
reagnoscat, si advertat, quod quoni sapienter iudicio,
aut ac proferatim sui consilium aut oino n, aut
nisi ut magna ai anxietate equiescere soleat,
si ex levi, parentia in iudicium de eadem re fre-
quenter mutet, si habeat reflexiones imptinentes
circa innumeras rei circumstantias, si deprendat
ante seipsum talia apperuisse sine fundamento,
et si aliquando circa causas aliena quia factis
resolubili et intrepidè procedat. p.

Alterum remedium est oratio frequens ad Deum
Dei V. Mariam, s. iuxta illud Iocobi, si quis
indiget sapientia postulet à Deo, quidam
omnibus affluenter. Huc pertinet pro-
cipue usque frequens s. Escharisica pro-
paras ad duam gratiam s. gratitiam de
petis factis, et maxime studium vera hu-
militatis, quia suum iudicium superiori sub-
iicere studeat, nam superbis Deus re-
sistit. p.

3° remedium est, ut serupulosus se committat
 prudenti viro l. confessoris cuius iudicium in omnibus
 ad nutum sequatur, seposito quoque iudicio proprio, quod
 ut eo facilius fiat, serupulosus pro certo et ab omnibus
 DD: univrsim admisso sibi persuadeat, se secundo iu-
 dicio confessorii probati et sufficienter docti non
 culpabilitate errare posse, nisi aperta malitia
 in consilio sit, et quidem etiam si ipse confessor aliter
 quam in se oporteret, consuleret: imo si aperta sibi
 malitia videatur, et de ea admonitus confessor di-
 cat, ut in quereis, et sibi confessorio relin-
 quat malum, quod per ipsum est, sine omni
 dubio licite sua operario operes, securus,
 serupuli enim quandoque ratio exposcit,
 ut quod serupulanus malum putat, tamen
 propter honestum confessorii motivum agere
 compellatur, quare consultum, imo
 necessarium esse videtur, ut penes eundem
 confessorium serupulans semper maneat,
 pluralitas enim medicorum, medicando vul-
 neri ut plurimum obest.

436. 4to Remediū e' resistere scrupulis q̄nt. s' q̄is
talem advertit, hoc an resistētia n̄ dō fieri p̄
multa' rāon' solacem alteracōe, aut dispulacōem,
sū em scrupul' magi, forez q̄m cavez: igit' scrupu-
los scrupul' q̄demere dō scrupul'q̄, et sese ad
cōtiora divertere, hinc q̄ndo scrupul'q̄ ea levi
rāon' incipit dubitare, aut q̄ aliq̄ p̄ctm aut
aliqua' circumstāa etm speciem mutante in
precedentibz q̄scipiōibz omiserit, n̄ multa' in-
vestigat, s' mox mentem ad alia' divertat, li-
cet em verera aliq̄ mala' et p̄ctm omittent
nime in peccaret aut sacrileg' fieret, n̄ filis
dntm et n̄ malis integritas regim' in q̄scipioe
ut in tract. de penitētia dicit, idq̄ maxime si
integritas malis sine aliquo gravi damno aut sui
aut proximi hri n̄ p̄, q̄le damnum procul dubio pro-
ceteris et fovere q̄scipia' scrupulosa'; hoc in de scru-
pulosis dntm et n̄ de aliq̄ intelligendū e' q̄ absq̄ du-
bio ea illud q̄scipieri tenent, q̄ post mortē d̄ligen-
ter anen diversim' n̄ aut s' p̄ctm in sua q̄scipia re-
pererint.

437. 5to Remediū e' cavere otium et vagas cogitacōes q̄
mente' scrupulis insistant ut ait de se fin' q̄nobis
ut ait Layman reme. 5. cap. tit. scrupul' negotiis

inistere ne scrupulis semp suppetat.

¶ Et, ut scrupulose in opinionibus utriusq; à Divinis
defensas eligat magis bona, ut sui q; gloria medium
perstentia sua opinionis vincat, neq; curet, qd ne-
queat arguta gloria solvere, sed em d sibi ut ser-
pulofo, qd fiat Drem probatu id licitu defendere
qd agit, aut qd qd separig hoc ipse faciat, igit inre,
ut aspuerat ad pellendu timorem scrupuli qdriam
audacter operari, sic em ait hese fin clary clavo
pelli dt: na' ut idem auctor ait rem: 5. scrupulus
advertere dt, qd pnt se qfirmare qm iudicio est qd filio
oim thlgem, qd sicut dnt agit scrupuly nec suppe-
tit aliunde qd filiu pnt se ad qm null ptem, li-
bere resolvere, nisi certo qdnt. Sed ee pntum,
item qd ex qdspioibz pntentis nihil teneat
repetere, nisi certo fiat illud ee mortale,
et se illud recte qdsepul n ee, qd certo illigstare
n pnt, qm dnt dubitat.

438.

¶ Et nqm scrupuly iudicat ee pntm mortle l.
se qdnt hese mortle in actu aliquem nisi id certo
deprendat, hinc ea solit qdntea, qe manifeste pnta
ee qroverit, n am dubia aut scrupulosa: neq;
qdspariu de qibzq; dubis qdntat s; sapere pntis ra-
tioibz ac reglz à qdspario pscriptis utaq; ad pellendos

serupulos, ita Apor Layman p qd Am ea fozquez
et Molina recte docent, qd qd serupulo in-
tenda precipere deat, ut de iugni re neq, cum
iiso neq, ut alio unqm loqaz, p tunc inane qd
sino f qd emnat, cu em seruply in apprensioe qd stat,
qo plures de illo qd loqiz eo altiores in aio fi-
qit cadit radices.

8. Seruplosq maxime serupulo ex melancholia
veniente frequato meditez eterna beatonem,
infinita Dei misericordias, imensa sig Bonitelo
qa aia in spuale latitia provocant, et p
ae solatiu augere pat praetomissis magis tibi hly
qa terrore et metu caere salant, qd doc-
tionibz serupulosi haud meliz qd hly daq, qm ut
cogitent qd qd hly aliz darent, si in tali casu
interrogarent, frequato em qd tingit, ut qd ga alioz
mites st et lenes ga se nimio rigore procedant.
10. Viru Bonu siba et qd uelidnem sibi visendi
ogla ponal serupulosq, et qd illi ably pti for-
midine agent ha aut talite agi pae arbitraz,
serupulosq tute sequaz. 11. In oibz ut sapienter
sentiat de Ono in Bonite et simplice cordis, be-
nigny em et d misericord ad ignoscendum, neq,
hoibz bona vltis acty suos pta reputat. hoc

gentilia illa remedia, si quibus serupulis in ipso exor-
 dio occurrat. si autem ostendat, quomodo cum serupu-
 loso confessor procedere debeat.

Confessor igitur si penitente suum serupulosum ^{439.}
 advertat, discretus sibi et caute, ut more periti me-
 dici superinfundat. rursus et oleum relaxato, atque
 propolite remedia gentilia à penitente praticari
 solent. curat, pro ceteris adhortans, ut posthac
 iudicio confessionis sui plene consciential, certusque sibi
 respondeat, quod nisi sententia huius magis, quam pro cre-
 diderit in oibus actu agat. quia de eadem illi enarrat,
 quod quidam s. verba s. Hieronimi s. Bernardi discipuli
 serupulis adeo remebat miser, ut lacrimas facere
 non auderet, fuit tamen ille obedire volens s. Bernardo
 dicenti sibi: vade et mea fidesque sacrificia, quod
 postquam fuit à serupulis demissa solutus evasit.
 Ipse tamen confessor cordatus et bene patientis de Deo,
 nec statim desperet si fructus spiritus non statim viderit,
 dubia serupulosa in benigniore partem interpretet.
 si frequentibus occurrant illa penitus respiciat, quod
 nullius momenti oblatum subridendo, et ne identidem
 à serupuloso molestus, praescribat ei reglam, quod se ab
 hac animae anxietate liberare potest, ut quod melancholico, ut
 honesta recreare se divertat, solitudine declinet,

negotio tempore differat, ne otio vicio scrupulos
meditet, quod si pro materia confessionis nisi scrupulos
afferat sine absolute ad sacramentum adire
sine nova confessione precipiat misericordia
Dei proponat a qua nemo excluditur nisi qui su-
perbe illa respuit nolens obedire iis, quorum invel-
ut qui cadere incipit, erigatur, capite talis confessor
periculum scrupulosi in se suscipiat, et seure pro-
mittat se pro illo in extremo iudicio respondere
si suis preceptis fideliter obedire non pignorerit.
non quod ut scrupulosi petita confiteatur, aut cir-
cumstantias maxime iam confessas, nisi iurare potest de
veritate petiti finit et non falsae confessionis, id est
de circumstantiis: neque indulgeat confessione generali pec-
catorum, nisi in genere de his et alijs per rem me-
moriam preteritis petitis vultus crederet, saluti sua
magis timeat, et ex sequenti magis scrupulizet, hoc
te, ne animum operis, ut quia dubia, exurgente
causabili dubio an aliquid sit scrupulosi an verum du-
bium presumat esse servandum, ad hoc enim habet suf-
ficiens motivum quod sciat se tractare ut scrupulosi
atque hoc ipsum sibi ostendere se scrupulosi, et quod ju-
gente de his nisi aperte positivas pro utroque
rationes habeat non dubium, sed scrupulosi esse iudicet, et
ut talem a mente sua expellat.

Ceteri etiam confessor in promptu responso heat 440.
 ad gentes quosdam scrupulos, quos scilicet, quod si eos iam
 mori contingeret sine confessione in tali scrupulo
 coram iudice supremo consistere non deberent p. 2.
 Quod P. Gregorius in Epistola ad Augustinum Anglum
 apud Geribal: bonarum mentium est, ibi etiam culpas
agnoscere ubi culpa non est. Ad qua, confessor dicat
 in hora mortis multa se faciunda quae non obligant
 in vita, imo etiam tunc longi confitit fore, si
 benigni scrupulosi in bonitate de Deo sentientes,
 confessioni suo obediant, ut sic obediae clypeo
 muniti contra superbiam demonis feliciter
 decertent, nam Iohanne scriptura vir obe-
 diens loquetur victorias. Accedit quod benigni ad
 anxietatem hanc timidi à Cone. Illo ru-
 giente in sua ultima verba facilius superandi
 sint et in desperationem produciendi. s. ad textum
 D. Gregorii dicat summum Pontifici pro culpa
 ut integre peccatis, si quocumque defectu quomodo in
 seipso hoc agnoscere et deplorare potest, nam
 ut ait Caymanus posita ibi erat questio
 utrum mulierem dum menstrua patitur ad Euchari-
 stiam Communionem accedere possit? ad quod Pontifex
 sic respondit: si ex veneracione magna scire

gas putat se non fuisse integras, l. ob defectu N.
 petum, l. et ob n. promissu sufficiens examen
 l. ob amissa aliqua peti circumstant. l. deniq, ob
 n. htu sufficiens profiter, et huiusmodi scrupulose aut
 in grandi gesseram molestia suas officios rei-
 terat, aut generale officenti licia petito pro-
 dens gesseror si ex signis predictis, prout pro
 penitente advertat, non adtingat ut a rei-
 teratione gesserore omittat, et denique de nullo
 peto se amiserit, nisi pot iurare se illud gomi-
 sisse aut n. d. gesseror e, gesseror in iura
 pluri sentiam medicore diligia in exa-
 minanda. sua ggeria adhibuit, huius ggeror
 e, et si scrupulose n. sita n. huius, ulterius
 de acta vita cogitare, et si occurrat dubium
 aut ggeror in sit sumi et raabile, probaer
 huius ggeror illud n. sit, et iuxta hos au-
 tores si bi ggerere, illud ia sufficiens
 ee. solum claribz aut in spec. aut in genere,
 multo magi go huius de scrupulose, dicens d. i. p.
 regnet scrupulose: ha ipsa se nescire. Tang in
 examinanda ggeria sufficiens diligia adhibent
 abvany e huius timor, dem regerij diligia pma,

pro moralibus et hinc, de qua quibus maxime
scrupulosi defemere. ut nisi quod non possit
aut moraliter certis sibi appareat, quod in
quo scrupulosi moraliter certis ut se ad satis-
facere, prope severe presumat et satis-
facere sic credat.

442. Replicabit scrupulosi si submissa peccata de quibus
certo mihi quod sit quod iterum mihi licet
licet, pro facere quod quod quod quod
certa via aliquam dicitur non, quod docent peccata
etiam dubia necesse est de laudibus subicienda.
Sed hinc dicat quod quod falleris, nullus quod
aliquis unquam docuit peccata dubia esse quod
in scrupulosi, licet sint a ut scrupulosi, imo hoc
quod docent et prohibent ne facias, cum
sunt scrupulosi: quod magis et nonnulli Pres
apud Bopium, si dicunt scrupulosi teneri
sub mortale a quod quod quod quod
nec, quod ad scrupulosi aut quod ai anxietate
cadendi in amentiam, aut incidendi in
tanta perplexitate ut ad per functiones fiat
inhabilis, et si graviter damnum, com-
munitas huiusmodi scrupulosi taliter existente.

Seculo vero hoc periculo dicuntur obligari
saltem sub veniali ab eorum consuetudine abstinere,
si quia quilibet deus procurare tranquillita-
tem suam consuevit, de qua talis scrupulosi vi-
dentur. Quod contra diffamare, quod Obligatoria-
mentis suis potius turbam a se et perse-
cutionis periculum quod ex tali consuetudine scrupu-
losis manifeste immineret, quod salutem et re-
media intenderet.

Si alii scrupulosi qui passim se moribus peccatis - 443.
care putant, ubi aut nullum aut veniale solum
est, quod plerumque contingit circa peccata interna
seu cogitationes in quibus sensus a consensu dif-
tinguere nequeunt, his quoque ut consuetudinem sequantur
et observanda regula à sancto Hieronymo li. 1. summa
c. 1. n. 17. et sequi: queis dignoscatur sensus a consensu.

Regula 1^a est: si tentatus est rei illicita appetitus
adventens, ita sit constitutus ut quomodo facile peccatum
excipi potest, tamen non faceret, signum est aut nullum
aut impetum solum fuisse. consensu, autem post excu-
sationem vultu prompta obtemperaret, haud dubie
quis peccatum excusationis esse si consensu plene adquisisset.
Regula 2^a est: si motus pravus in se recte advertitur,
et velle expelli, nec nisi brevis mora daret, signum

et l. nullig l. impfcti gffg. 3. et. neq. in p. fe-
raria motu carnaliu' et post advertia' raris
statim signu' e' plenariu' gffg, vltas em motibz
carnalibz n' subiacet de p. rone. 4. Ino su-
p. alqz dubitat, ac somnians an vigilans, an so-
bris an ebrius aliquid fecerit aut dixerit mag-
nu' iudiciu' e' n' adquire deliberacem plena
gia plena deliberac et plang raris, qz solet post
se relinquere si memoria, igitur supra l. qz
pro se presumere p. et de dubia. huicmi
q. emere. Inq. inuitanta in prepulm
ferriem.

444. Alii cogitacibz infidelit, et blasphemia multo
du angustant, ita ut seipz existimant se
dicere intra se et plano quidm gffg n' e' Deo
Chro n' ab ea coipit in Echiara, l. qz qz
i' Pra et filio n' procedit, B. V. n' mansit virgo
post partum, sancti Dei inq. q. emendo di-
vinitas p. unde de huicmi et alius suspicibz
se accusant, a qzibz in reipsa maxime abhorrent.
raru' em anxietu' n' e' alia caa qm d. amon-
tentator, quare qm qm in mentem veniunt
q. emni ant, neq. multa disputac in eis
sustineri. q. si vero in q. fessionalibz et pluries
q. higit de huicmi se accusant, sic at. ilis
q. fessor ante firmata credant, et si respondant,

ut solent; utiq. nec magis tribulor qm huius
 cogitatio, palam inmeritis e' serupulu' in h' oes
 nec proasitu' affum' dunc hortet ut anxietes
 oes deponant, in secul' actu' fidei eliciant, et
 impotenti' de eigni cogitatio' inani' qsi dia-
 bolici' insultu' sibi parant.

Alu' longe severis circa reprobasem et pra- 44.
 testinaoem turbant, seum dicentes, Verus
 ab aeterna via novit elegit bonos in salutem,
 alios misit foras in perditionem et de q'is fu-
 turo eris q'ntu' iam es, igit' in Reg' s'c' immu-
 tabilis q' q' egeris, teli' in eris, q'is e' Deo
 q'ntu' es, hoc eris. p' hoc p'p'iu' serupulosum
 gen' e', et difficult' nimie' medela, huiusmi' h'
 serupulosi, ut de p'cipitio' sua' salutis li-
 berent, q' sepe dicat, q' siire deant i. q' licet
 omnia' certitudinem de salute sua nemo habeat
 iuxta illud Euli q' refut' hoc an odio an amore
 dign' sit, pit' in q'is moralem certitudinem h'c ex
 q'is sua' testimonio iuxta illud Apli 2. Cor. i.
 gloria nra hoc e' testimoniu' q'is nra, cuiq'
 testimoniu' agniti' gra' q' decet, ut q'is licet
 de aeternali salute sua refug' bene operet.
 Nam hi siire dat' 2o q' unq'is licet est cert'
 in reprobasem nihilomin' ali' infinitis titulis
 cet' obligat' ad servandu' Deo neq. em ideo sit
 vire Deo no' p'videt, ut nos falset, p'ia ipe Reg'.

quoto. go magis querit, ut ne suu de eventu saluti
nra operem, boni et declinemo à malo, ne pro
quero nra reprobatu illud ultioe mittam. à go
predestinatio et salu nra dependet. Siira dot
3^{is}, quodo n' obstante profua DEI infallibili
de infirmi reconvalescia aut morte, infirmig
huiusmodi liquide et stultè ageret si diceret DEUS
ia' decrevit an sim ab hac infirmitate liberandig
an n' capto nolo uti medicina, qd si tutum huius
modi infirmig in oiu opinioe stultè ageret,
gata go stulticia arguendi erunt, q' insipienter
dicunt DEUS me iam l. predestinavit l. repro-
bavit go frustra operor bona et declinis à malig:
audiant go in Augustinu dicente: si n' el pra-
destinatio seu ut predestinatio, licet em leg
gos predestinavit ab aeterno in aeternig, meritis
predestinavit, gos em reprobatu n' reprobatu
nisi praecipis eorum demeritis, et peccatis de-
meritis sua tolle demerita, et DEUS tuaa tollet
reprobacionem. sicut em go. sicut DEUS n' decrevit
vivare infirmu, nisi seipso sicut vivare voluerit
utendo medicina naturali, ita nec se salvabit aut
damnabit nisi ipse velit.

446. Jure scrupulosos ut illum querunt recens prosequi
aut n' eo liberari l. et in Nomina. si quidem
illorum aliqui, q' ita scrupulose horas cano. reci-
tant ut dum totig choro se officio suo subsecipra

autem, ipsi in eas iterent, intra quatuor sollicitudine
 ut intra hora. satius vix una aut altera hora
 persolvant, vultus et ipsi nefas quoties repetant, his
 quibus molebitur cuius officium exspectat superioris
 de vi reiterare in dictum, sed etiam sacerdotes
 qui non raro in Missa tubera parte de candelis
 absumunt, quia alias pro tribus sufficeret, quida
 in extensioe calicis indiffereta. pfricacoe.
 deaurata vasa destruant, purificatoria
 laecerant, quida vba pferuacis de ridiculitate
 exprimunt, ut etiam presentes ubi ad devo-
 tione drent ad risum promoveant, quibus vero
 ipsi sua extra ordinaria vocis fortitudo Deu
 in celo rapient, sed et hi certi melius fu-
 cerent si ab actibus huiusmodi ridiculis abstinerent,
 maiorem vatorum N. rasem hrent, et salte
 intra dimidia hora, ut magni quoque presules
 solent sine populi nausea missam finirent.
 et hoc de scrupulis. Sci. 4. Inquis. 4. quod in officio publicitate
 3. 1. quod.

Sect. IV.

An, quomodo, et quando cum conscientia publicitate operari?

Dicitur e. 11. 393. quod publicum, quia etiam opinativa diu. 447.

ce ita, qd iudicium et dictamen quidem de aliquo
format, sed non sine formidine, quod si in hoc
veniant D. D. haec enim, quod est quidem in huiusmodi
libris, sed operari, maxima in res scholas et pro-
versis, ita sane et haec difficultas una merito
in sumas hanc, quae in hoc potest esse, an
unquod, et in fine, quod duo species et sententia
circa idem obitu circumferunt, quare utraque, aut
rite et rone sua nititur, quidem, sed diversimode ita
sunt, ut alterutrum vitae, problig, alterum
minis problig, hanc an inquam hanc quod libet sequi
licet? an potest quis id, quod problig et ali-
gere debeat? Item in ex parte operando: sicut
ea quae diximus in tractu de B. et S. quod ex mu-
tus pretio estimabile auquod ultra sortem
usura est? sed an aliqui D. D. qui non ea quae sunt
auquod, solent esse usuram, quae etiam extensa
sunt ab auctoritate supponit, verum problig: iam
quod dubitatur, an si utramque sententiam dicente esse
petit usura et dicente ut esse petit usura, nec
operando, et ita iudico: longa problig est quod quod
velit auquod petit usura mittit, an nihil-
ominus suba quia potest aliquid ultra sortem au-
pere pro maggiore quia probliget de mittendo
peto praesertim quia altera sententia etiam defendit
in Ordinibus? in hoc praesertim sita est difficultas.

448. 4° am in hac difficultate in Res operi sententias,

quarum l. adhibi, illimo no Charamuel, n'gidem
 qd' illam tenui h'et, ut secundam, s' cam v'um p'ctive ro-
 blem asseruit in plurib' suis sentis, totiq' orbi dectari
 conatq' q'ato h'at ingeniu' cum gra'i ana pil, qm' qd'
 ad vitam aeternam q'sequenda' cet' necessiu', ep' hoc
 sentia oiu' laxissima, et curiose q'idem legi, sed
 pessime praticari pot, docet em' licet' ea sequi
 quam ego sentiam, licet' pro illa nec certa nego-
 tior nec probis h'et r'ao, d'ando ei' q'rium
 n' sit phie multo aut civilib' certu', s'p'it' q'
 s'om hanc sentia, ut q'is licit' opere, qd' opinio
 sit ag'ive probis. 2a sentia pluris nre
 etatis v'ib' juris e' et laxior l. benignior in-
 digitari pot: hac em' docet, qd' n' solu' in duas e-
 g'lt' probles opinioes alterutra pro libite eligi
 pot, s' etm' in q'flictu seu q'u'p'e duaru' opinioe
 quar' altera probior e' altera min' probis
 cui'q' licitum ee salva q'fia sequi sentia' min'
 problem unde hi auctores passim, probabilis
 appellan'. 3tia sentia hui' q'ria e' ad h'c
 ee multum optime nota. Th'lgu' et s'p'ie oiu'
 antiquum du' Th'lgu' tu' Canonitaru' passim asse-
 verant probisste: docet am' hoc sentia, qd'
 etsi in duas e'g'lt' probles sit q'is eligere opinioe
 alterutra, in q'u'p'e tu' duaru' quar' altera probior
 e' altera min' probis, tenet' eligere ea, q' sibi

problior e, et hinc istig sentie. fautores pro-
babiliorista appellan. 4.º demum sentia oibz
his rigidior e, ea em docet, quemvis, ut de sua
operaco fit securus n̄ tantum in dubio, s̄ et in
q̄ovis operando teneri sezi sentiam. n̄ tantum pro-
bilioem, s̄ et in dubioem, et pro hac sentia
adducunt Cordubensis, Medina, Maior, q̄oibz
et illa r̄gla. J. Can. quavisime a Or̄ibz recerta
fuit q̄ in dubio tutior pars fit eligenda favore
videz, cum am q̄eraz de selecta opinio, opinio
am ex S. Ore. l. p. q. 79. a. g. ad 4. et ali. bi. fit
actz int̄bz declinantis in unā ptem q̄traditiois
ut formidine alteriq, et in selecta
opinionū s̄ involvi dubitacoem, proinde eoz
q̄ a Jui. Can. pro indubitata r̄gla. apsumaz
q̄ in dubio tutior pars fit eligenda ab eodem
q̄re fuit apsumpta videz, q̄ in selecta opinio
tutior pars q̄q, fit eligenda. proigim in di-
ca q̄ circa has sentias sentiam.

449. Adverbu. 1.º. Probliem varie dividi, ita
namq, 1.º alia Problietas e ex alia intrinseca
illa p̄tibz ab autorite Or̄is, q̄ aliquid adtru-
unt proble: hoc vero desumit ex r̄oibz in
ip̄o ee rei fundatiz. 2.º alia Problietas
e talis q̄ ad se, alia e talis q̄ ad s̄b̄m

illa priora dicitur opinio aliqua falsa et obvia
 publicis, seu talis, quae à parte rei talibus inibi mo-
 tivis, quae ex se sufficientia sunt ad dandum assensum
 si scirentur, prohibita vero ad se habet et operative
 talis ad operantem, adeoque, illa opinio huiusmodi
 dicitur prohibita, quae in intellectu opinantis sufficiens
 est ad dandum sibi assensum: et haec divisio
 apprime notanda est.

Advertendum 2°. Quod proxima moralis regula sit unig-
 ueris, propria conscientiae et non aliena, et praeterea haec
 conscientia deat ex de. licet de. sua actionis practicae
 certa, non ut supra dictum est, non licita est operari
 in conscientia practica dubia, haec autem certitudo practica
 non mensuratur, ab ipsa reali veritate et licet de. actionis,
 sed à veritate et licet de. apprehensa, ab intellectu et re-
 lata ad operationem, et hinc secundum dictam etiam conscientiam
 invincibilem erroneam tenemur sequi, ita ut eis
 contraveniendo peccemus, quia ex fide non agimus. unde
 liquet, quod aliqua opinio sit ex multis sequenda
 licet philosophice falsa sit et de malo, si in malum
 invincibilem ignoret, his ita animatur, et tamen quod-
 dammodo certa et aequo uniformi supponitur recepta
 supponenda sunt.

Certum est si quando duas opiniones quae sunt aequales.

probleis id dicitur ab operante existimata, illi li-
citur operari atque vult, imo aequa enim in pos-
sessioe libera electio vult, nra est.

2°. Quod si sentia ex ratione seu motivo in-
truso probleis et advenientem auctoritate fiat
operanti multo certa, dicitur si ipsi filio
licetur sit operari ut illa, in tali enim casu
sentia huiusmodi sit absolute respu operantis
probleior.

3°. Quod non sit licetur operari ex opinioe
improbi putata, aut prout dubitata, nisi in
casu pp. lxxviii in qd. alterutra necessario se-
quenda est, ut dicitur. cuius ratio peti, ex eo qd
si taliter operas, imprudenter operas, siq. dem-
ras improbiis n. tollit periculum penae suffi-
cientis et coipso si taliter agit n. agit ex
fide certa, qd in e. r. g. l. p. r. m. a. agendum
et ex hoc recitata est sentia l. Charameus
supra posita.

4°. Certum est quod a Tribus receptum
est sentiam 4ta Cordubensis, Medina p.
q. nemo tenet, sequi sentia tutiorem nisi siul
sit probleior, si licetur quemvis sequi pro sentia
min. debam. dumdo sit probleior, et huius certido

definit ex Ela 1^a ad Corin ubi n^o obstante
q^d nely p^o n^o nubere p^o vitam calibe^o agere
tn ab Aplo etm a p^oto excusent qⁱ virgine
sua matrimonio iungunt, unde hi auctores p^o
sonu^o dubiozem p^oblione int^o exipe aute
mandi p^o q^odo eoru^o sentia^o h^ozov l: 2. r^o p^ois
m^oliu^o c: 16. ins^o p^oatari vides.

5° Certum e^o q^d circa administrac^o aut
valorem Sacram^ontum nqm licite p^ol^o sequi sentia^o
ming p^oblem et ming duba, relicta p^oblione
et dubioze e^o em p^o p^o h^o ab Innocentio p^o.
damnatu^o e^o in hac p^oae ab eo recienta ord: 1^a.
Non e^o illicitu^o in Sacram^ontis p^oferendis sequi
opinioe^o p^oblem de valore Sacram^onti relicta
dubioze, nisi id setet lea q^oventio aut peri-
culu^o grauis damni incurrendi.

6° Certu^o e^o, Nullaten^o licite ce^o Judici iu-
dicare p^odm opinioem ming p^oblem relicta
p^oblione, q^d item exp^o p^ois damnatu^o e^o ab
eodm Innocentio, du^o p^ota^o sentia^o ord: 2^a h^oq^om
scandalosa^o reprobasit: p^obl^o existimo iudi-
ce^o p^oae iudicare iuxta opinioe^o etm ming
p^oblem.

Quid etm Certu^o e^o, q^d Dubi^o n^o agi^o de ma^o fidei 451.

et non uniuersim licite sit seij qd licet,
p de hoc in praesenti n' q'is ubi tunc de
mau motu p' tractam, veru qd in hac ma di-
cendu' sit, fateor, h'ereo. Terret hic q'ia
n' anxietas, i'lic angit salutis discrimen,
suis en ab innocen. ij. damnatas ee et has
duas p'oes qam ordine altera 3. altera 4.
e' illa ita sonat: generatim de' prohibite
sive in- sive extrinsea q'atnois tenui mo-
a' prohibitis finibz n' exca, q'is aliq' agimz
p'udente agimz. 4a. ita sonat: ab infi-
delite excusatis fidelis n' credens ductz
opinioe ming' probli. Utrazq' hae sentia
Inq'm scandalosa, temeraria et erronea
damnata e', et hinc dicit: illic angit salu-
tis discrimen p' in arduu' e' ab optime doc-
tis viris, probliis discedere, neq' unq'm
facere p'osumerem nisi q'is ee et salutis
causo versaraz ubi sane impie foret
illud n' tradere, q' solu' sine periculo sus-
tineri, et ab antiquis p'ibz p' traditum
agnitu' e' dicente p'op' Jerem: 6. hae di-
cit D'us stete super vias et videbe et in-
terrogate de similitz antiqis q' p' via bona
et ambulabz in ea, et bene R.R.D.D. auditor

ne nimio rigore orata officium vos q me e-
 ducari ac utremini agite hac in pte qd ra-
 tion b'ltu sultis, ego ta aga ut in re tibi mo-
 mti à cuiq decifioe oim fere actum mora-
 lidas et iustia dependet iudici illi supremo
 pro officii meo testimonio. raocem dare valeat.
 Iri q am asenti qd pro veritate sentis dicam.

Ans: h. Quotiesung, in quatuor duaru p'pout aut opinio 4⁵².

Diverfimode problemum ex sequela ming probabilis
 actio pergeret in proble damnu sine tempte sine
 spate proximi, ut et licitum. Ita tam ming probte
 opinioem sequi, s. tenet, qis amplectere id qd dubig
 et probtig et ita qntm colligo p'veniunt oes D.D.

Q: Ans: Unggiff. extra casu pplexitis ad hoc ut li-
 cite et ex fide agat, ut hre officia p'ctice certa
 de honeste et licidite sua actiois, atq; q; et qateng
 operas cum p'ctia formidine damnificandi p'ntu
 suu in bonis sine sexlib; sine tempelib;, neqit
 hre officia p'ctice certam de honeste et licidite
 sua operas; qop in M. patet ex dict; ex huiq
 em defectu peccat q; ut officia p'ctice dubia
 operas ut qunit oes tenent D.D. minor vidy
 ex bonis dara, sane q; huiqmi operas, onras,
 ut officia reclamante et sese in p'ntu et pro-
 vif; pendi periculum ingerit, qndo am ut huiqmi

proposito, quibus, et amato pendi periculo stare jrit
officia publica certa de honeste et luciditate sua
actionis? qop.

453. *Off.* nisi in huiusmodi casu homo deinceps eligere.
optem publicam et tutiorem, tota dilectio Chri-
stiana ruina pateret, facile enim hinc raso si bi-
motivum frangeret, qo problem. actus sui reary,
et sic tute proximo cadere pot, ut patet: postea
iat n' est, cur iam officium Confessio's Judex n' pot
iudicare iam sentia' nung problem, licet tum
est se proximo pendi periculo ingerere, plura.
iniusticia pta haud amplig forent pta, qo in-
numerari in casibus poria ingenii solertia vera
ce facile qmonstrabit, ne igit, tam facta ad-
mittamq sentiam publiciore et tutiore eli-
genda' ce aseramq eo casu necesse e' qo actio
ex secula sentia' nung probleis vergit in dam-
nu' sive Tempore sive spale proximo, ut sic
preceptu' illud dnu' adimpleamq, qo primum
diligere precipimus sicut nos medicos, sed in-
nemo tali' actioe' prudente querit, qo proble
in damnu' sui sive Tempore sive spale vergen

454. *Apert:* 2. Generatim et q se. Logico in q' dicit
duarum p'p'oe seu opinionum quarum altera

publicior et in iudicio sibi operantis altera
 minus publicis et minus tuta, e summa obligatio
 agendi id quod publicior apparet neglecta opinio
 minus publiciorum. in tali casu nemini licet equi-
 tate. Illrmy Anton: Godeau Epp: Ventiensis,
 qd d. 1659. die 6. Maij decreto Synodali totam
 suam diocesim ad probabilissimum fugiendum
 et in eorum iudiciis suis id secundum quod publicior
 existimant, mandavit, quod decreto sedm se
 totum refert Illrmy Fran: Genet Epp: Sa-
 lionensis in suis prefato Epo multis et egregijs
 libris pietate et doctrina conspicuis tota gallia
 celebratmo ut eu appellat Genet, gentiens.
 Ita etm Adm: Tyrso Con: saler general: S. I.
 qd spealem pro hac sententia tractatu scripsit,
 ubi dissent: 2. n. solu plimos S. I. B. P. oesq;
 antiquos Belgos pro hac sententia allegat,
 verum etm plerosq; huius saeculi qd speram
 publicista pro se citant. Ita etm P. Vin-
 centij Contenson in sua Belgia mentis et
 cordis l. 6. c. 1. Joan: Bapta Genet in suo
 dypno de actibz huius tract: 2. c. 10. p. 10.
 Illrmy in pra: ceteris nobis e D. Thomas qd quod-
 dabeto 8. u. 13. ubi quoribz an liceat plures

De prebendis q̄ questio h̄c in P. D. agi-
tabat n̄ sine diversis opinioib; postq̄m of-
fendit q̄m̄o aliquis ad pctm obligat depl̄t
nimir̄ faciendū ḡtra legem, et q̄s̄ia ad
in h̄c vba: Ex q̄s̄ia. un̄ obligat aliquis
ad pctm s̄v̄e heat certam fidem de ḡtrio
s̄q̄ q̄ agit s̄v̄e et̄m heat opinioe un̄
aliqua dubitacoe; et ingerit ad resolutioem
ait; q̄ si plures h̄c prebendas in quanda
dubitacoe induit ex ḡtrarietate opinioe
et in manente dubitacoe plures prebendas
heat periculo se q̄mittit, et sic procul
dubio peccat utpote bene amans magis
beneficiū temple q̄m p̄ria salute. h̄c
S. D. cuius maior claritas ex lectioe totiq̄
loci patet, s̄ q̄onia oblonga d̄ textu. h̄c s̄tm
formalia advenisse s̄at s̄t. Sane ex his
liquet q̄ in ille q̄ relicta probiori sentia
sequit̄ minḡ problem̄ et minḡ dubiam dubitacoe
de opposito prudenter excludere n̄ p̄t utpote
q̄ s̄ibi obligat, adeoq̄ illam sequendo ad
pctm obligat et p̄cipuo p̄ndi periculo s̄p̄
sponte ingerat.

sumas aliud dicat, qm: generatim du' prohibite
sive in- sive extrinseca quatuor tenui
modo a prohibita; finibus n' exeat, q'fisi
aliquid agimus, prudenter agimus. Hoc an
postremum et hic iacet damnatum e' ab Inno:
tanquam scandalosum: q' et q'd dices de illo
priori q' ab hoc n' nisi tenis diversum e':
sua igitur quanta firmitas sit in personali pro-
hibitam motivo.

456. **Op. 2°.** Et magis est, hae rae: q' se se sponte in pericu-
lo quibus et prorsum ingerit, tunc, cum illud sit ad se
effugere, in al' oia opinioe imprudenter agit et si in
eo pereat, ipsi imputabit, tam volenti, alii q'fisi in glitche
dearu' opinioe diversim de sedm magis et minus publica
eligit minus probem et minus dubia, se se sponte in per-
iculo pendii quibus et prorsum ingerit tunc quia
sit et sit hoc periculo effugere: q' talis imprudenter
agit et si in tali periculo pereat et peccet, ipsi im-
putabit ut volenti. **III.** in Inno patet et magis of-
fendi in exilo: esto v.g. q' sit peragenda periculo-
sa navigatio, paratae sit dua naves, et altera me-
lior et securior, altera minus secura, ita ut mi-
nus periculo e' hae provida, esto tu absolute eva-
dere pet, Patronus presentat navem meliorem, of-
fendit periculo, prole probat ille q' navigare,
et et huius securitatem, et illig periculo n' improbat,

ascendit in praesentia quia placet et saltem absolute
 periculum evadere potest, navim minus securam, quis
 caso bene providente agere diceret, nonne si rese-
 ra naufragio patere, Doctus et indoctus dicant
 voluit, si vit, elegit, ergo recte perit. En. igitur
 qui dum periculum evitare potest et non vult resera sub-
 sistente periculo imputabitur ei quod fecit, atque si
 ita se habet qui in conflictu duarum opinionum, quare altera
 et probior dicit aliquid esse periculum altera et minus
 periculosum dicit non esse periculum, presentans enim à patrone
 propria sunt quatuor duae naves in periculosa salutis
 navigatione, una securior et altera minus secura,
 imo talis quam maxime nonis Tres absolute inu-
 tiles in tali caso adstent ut ea perveniamus pot-
 est, quis igitur non dicat, quod ille qui relicta probiore
 et tutiore eligat periculosa minus et iuxta multos
 penitus improbum, imprudenter agat, sponte se in
 periculum ingerat, quis denique si altera perierit
 seu fecerit id quod periculum et non in saepe dicat,
 voluit, ergo recte perit. sane hoc appendens cum
 Evangelista dicere quod illis, quia huic periculis
 cum phariseis transgredientibus mandatum Dei pro-
 phetiam horum, aut ut ait Hugo Victorius, nec
 diment aia sua legem dare, quoniam corpi suo pro-
 scribere volunt.

Ps. Ap. 3. ^{no} Qui quae opera sine gratia perit certa 457.
 De honeste sua actiois agit improbat et elicit,

atq; qis in qflicta duatu opinione diverse public
eligit ming problem, opera sine qfia pntia certa
de honeste fia arbitrio: go q; suppoiz ex dictis m. p.
qis agid qtra qfia reclamante et indicante po
tig n' ea agentul qd agij, qam illud sine pti novo
fieri n' pce public. affirmat, opera sine qfia
pntia certa, atq; q; in qflicta duatu psoom
qam altera operanti publicior e, altera ming pro
blis eligit et opera ex opinione tntm public, opera
qtra qfia reclamante et indicante potig n' ea agent
dul qd agij, qam illud sine pti novo fieri n' pce
public affirmat: go qis ita opera sine qfia
pntia certa imo vero ut qfia pntia dubia
opera.

458. Neq; dicas tale ut qfia public relicta publiciori
operantem se n' reflectere ad dictamen qfia pro
blis, de agid, se firmare iudicium pntie ad sen
tiam public dicendo; q; sequi sentia public prudente
dent agid, atq; sentia docens hic et ne n' qmitti
pnt e sentia public: go q; ex illa agid prudente
agid na.

Extra e i. qd sdm asertionis pbaod i. hoc non pium
q; sequi sentia public prudente agid, sed sdm se fal
sissimum et expresse damnatum, proin ex eo solida
et sine pti periculo nil agi. qtra e 2. qd hoc
ipsum e, in qo mentis iniquitas sibi et sub spe vitiis

Diaboli trahit in perditione: gone statim proli-
 fite et ex gravi rase licet iudicium periculum fere?
 p[er] te, si faliter operando p[er]m[itt]eris, an
 illud p[er]m[itt]i tibi putas imputabile, an n[on] dices
 ut arbitror, n[on] erit mihi imputabile, q[ui]a p[ro]vidente
 egi, senty si sentia p[ro]blem[atis] et esse id[em] it[er]u[m]
 falleris mi bone aut iocaris de tua salute, n[on]
 n[on] p[ro]vidente agit q[ui] sentia p[ro]blem[atis] ut
 satis probate e[st] p[er] se, senty es sentia p[ro]blem[atis],
 transeat, ab hac sentia quid erronea: iam go
 inre utru[m] hac sentia p[ro]blem[atis] et erronea vin-
 cibilit[er] et an invincib[il]iter erronea fuerit: q[ui]d
 putas, q[ui]ndo alio actiois tue rase[m] reddes
 coram DEO, q[ui] n[on] fallit: an dices invincib[il]iter
 ignoravi? reponet ille: mentiris p[ro]blig[is] errorem
 ce novisti, go vincib[il]iter quid, ab fides, vincib[il]iter
 ignoraa a p[er]to n[on] excusat: go talis operans
 et sequens sentia p[ro]blem[atis] relicta p[ro]bliori reversa
 peccat, et falsu[m] tuum proprium, q[ui] illa p[ro]vi-
 dente agit q[ui] sentia p[ro]blem[atis] p[er]ij. q[ui] si am
 sequens sentia magis p[ro]blem[atis] relicta p[ro]bliori
 si illa reip[s]a erronea sit imputab[il]iter peccat
 ut offensu[m] e[st], go etn[im] q[ui]oties faliter agis in peri-
 culu[m] perdi fueris de p[ro]b[ri]dis, scriptu[m] e[st] am
 q[ui] amat periculu[m] peribit in illo, ab i[st]o taliter
 operari periculu[m] amat, go p[er]

459. Si in q̄fliche duoru' p̄pou' licite est legi sentia
minu' p̄blem relicta p̄blici inutile est oc
studiu' thelogia moralis et J. Can: frustra
libri q̄fulerent, frustra ventilarent q̄stiones
ab aliis secl' deijasa si em q̄avis p̄blici opinio
sufficit ad reglandas cuigqz q̄fiam, q̄isqz p̄ly ut
eget, qm ut sibi indicem q̄mda casuum q̄firi-
bat, et opinioes D̄rem adnotet, talis mox fieret
optimo thelogia moralis D̄or licet aliis, pu-
jdy, item q̄i solum D̄icam h̄ret sufficiant. bi-
bliotheca in est instructa utpote q̄i ultra 300
autores in uno citat, frustra q̄fulerent hoies
dotti ut q̄ilibet misrabili casu q̄i totum
secl' in fenerit indicem D̄rem aut legerit
initia disputasu' dicere aq̄ pit q̄ana sentia
sit p̄blici, haec am si doctz es ut admittes: q̄oq̄

460. Præterea nq̄ q̄otq̄ot sentia i sumis p̄nt fidez
Inq̄m erronea, scandalosa, p̄ damnata, h̄illa
olim erant Inq̄m p̄bles defensa? q̄d am putas
an q̄tra p̄bliorem eiq̄mi p̄blem eligens bene-
an male fecit, si mali, et uer? nq̄d erat p̄blici?
adeoqz licite et p̄udente ut diuis legi p̄uit,
unde q̄o male q̄is eam seculz fuerit? q̄d si bene,
an p̄p̄dis q̄d diuis? putasne bene et sine noero
p̄bly eligi id q̄d scandalosa, h̄reticū i q̄tra id q̄d
p̄bly tibi veru' iustu' et rati q̄sonu' et tunc ridy!

ut affirmo. At dicitur: illas sentias tunc ut ex visas
 ut scandalosas, si sunt probles, et ideo illi qui eas
 fecerunt, et non penitent. Verum est, si sint visae ut tales,
 fuerunt tunc revera tales, utem aliqua sentia scandalosa
 et quia damna, si dicitur damna quia scandalosa est,
 imo vero ab huiusmodi agente iam videbantur tales et
 quidem publicis eo ipso quod eorum gratiam videbantur
 publicis: vincibilis ergo fuit haec ignorantia quia non
 excusatur a peccato, haec dependet et intelligitur. Longe
 plura argumenta afferre possunt pro suenda veritate,
 verum id superfluum est, quia in eo positum a moysi,
 quod potest ponere, haec moysi: unde in re ultimo
 momenti unguis agat ut eum autem sui in extremo
 iudicio non peniteat, sciens quia nihil prodest
 hoc si unum mundum laerem: ab omnibus sapiens et doctus
 haec, aia vero sua detrimentum patitur. Dicitur
 in apertis per se loquendo pro cuius explicatio fit:
 Apert. 3. In quibusdam casibus et circumstantiis quae evidens 4. bi.
 ut raro licitum est imo consuetudine legi et servare
 sentia minus probem et minus tuta relicta
 publiciori et tutiori. Et am huiusmodi casus
 in quibus apertis procedit. 1. quia scrupulosa. 2.
 nimia plenitudo orta ex frequenti quia velli-
 case, et quod quis ob timorem nimium in sua quia
 quiescere non potest. 3. in casu nimia tristitia orta ex
 rebus quia gerentibus, praesertim quod etiam aliqua

desperas aut amentia timeri pet: et 4.º unipim
in oibz casibz, in qibz desolatis aiabz et gñis
nimiu afflictis aliud oportuna remediū nisi
suadendo opinioem laxiorem adhiberi n' pet. In
his casibz procul dubio relicta p'blioni et
tubiori licitu' et federe minj, p'bl' et minj
tuta: invero pro gñise huiusmi casu sentia
laxior videz ee p'blion, qia iuvare debemj
proximum et nos, ne in desperacem aut meritorā
privasem inducamj, adeoq; gñiter ad dicta
haec erit pra altera eligenda. Cas huij
apertu' ex hactenq; de gñia dictis facile
patet, unde ad solvenda adversus obta transio
ut p' eoru' offensa infirmitem in qe diximj
indubitata appareant.

Solvuntz obta.

402. Obz: palmare sua Doctrina fundmtm, cui qñ ora-
culo fidem faciunt: Qui prudente operaz licite
et honeste operaz, atq; qñ legij sentiam p'blion
prudente operaz, hoc ipso em qñ aliqua sentia sit
p'blis nitiq; prudenti rase: qñ qñ legij sentia pro-
blem honeste et licite operaz. hic ipso rase videz
p' aqñ dicere n' alia ex rase, qñ qñ partj fuis
p'ly adamant, qñ partj veriti, ne ei solvendo d'qñ

Alexandro, se fessit fieri studiose veritas: na
 R: hoc primum & rras probases ita ee salubre ut ul-
 teriori soluce negat: nihilominus tu c. M. l. absolute
 progrece statq. n. m. l. d: atq. q. se q. sentia problem,
 ubi publico in operantis iudicio ut apparet prudente
 agit c. m. etn q. q. q. operanti publico apparet
 n. m. et sic d: c. n. c: respo. patet ex dictis.

Dices sic honeste et prudente agit q. se q. sentiam 463.
 problem, atq. etn q. q. in mente operantis ad publico
 illa sentia adhuc manet publico: q. etn ut q. illa se q.
 agit prudente, M: ipse fides ex ipse naa sentia
 publico, q. ut talis sit, inniti ut iudicio prudente,
 unde sicut sic honeste et licite agit q. se q.
 iudicio prudente, ita sicut honeste ac pru-
 dente agit sic q. se q. sentia problem. m. p. q.
 gparative supponit suu positivu atq. sentia publico
 et gparative q. supponit problem suu suu positi-
 tivu: prout etn du publico aliqua sentia in men-
 te operantis, tu in ea altera eig q. q. ut appere
 publico.

Solent quidam auctores ad hanc ob. negare n: ad eig
 p: d: M: q. gparative privae et positive tale suppo-
 nit suu positivu c. q. gparative adversative et
 privative tale sicut in scriptura dicit, melius e
 nubere quam uri, q. uri bonu sit supponit suu
 positivu n. unde sentiant hi Pres eodem vere mdo
 quo nos sentiebant in lege du illa q. q. utrum

Sua fides et opinio de eodem obto in eodem in-
telle pnt fide stare, ubi glriū dcentes di-
cebant sua fidem et opinioe sibi privatim
oponi: sūlit hī Dres maiorem et minorem
publitem de eodem obto in eodem iudicio oppo-
ni volunt, ita ut publī iudicante nro intellu
aliquid ee pnt, sentia docens n' ee pntum
ia' veraciter iudicium d'bonare nequeat, s' s'
fiat in mente iudicantis glriū publī ee al-
terū pntū im'pble, neq' sine rōe hoc dictū
ee facile q'osct, q' in veritate q' veris ee
q'asit, s' etn hac respoe p'actōm'p'a

464 R. 2°. n. M. q' et in 1^a probare op'asū
exp'p'is d'nis damnata e: ad eiq' p' d'ico:
n' aliorū glriam ee agendū regula s' p'p'iam
cu'iq'q' et ideo aliorū d'ctis q'vis uti p't h'ngm
mōis ad inq'renda veritatem, n'ta p't extra ca-
sū in 3^{ia} a'f'ntive p'f'los neglecto q'ia gl'ia
dictamine de maiori veritate, q' alii sibi ming
p'ble dicunt, p'udento agere: unde iudicū
solū extra casū p'f'itos q'is lūite s'q'z iudicū
p'udento, q'ndū de gl'riū veritate gl'ia p'p'ia
publī n' iudicat, alias n'ta hoc p'p'ium
s'p' q' s'q'z sentia p'blam p'udento agit
qm' lata p'nt'is d'f'is et c'ensura gl'ia
hanc sentia' et p'p'ium coronat et et

scandalosa, qd' n' nisi hereticè dicitur.

Quies 2°. Quid seel veru' et bonu' e' s'p' tale 4° 6°.
e' atq' qd' seel p'ble e' seel veru' et bonu'
e' go s'p' veru' et bonu' e'.

Id' d' M: qd' seel veru' et bonu' et bonite abve-
rite p'ha s'p' bonu' e' tranfiat M: veritate
bonite morali s'bd: s' bonitas proveniat ab
obto s'p' bonu' e' bonite obtra, s' e' M: s' bo-
nitas proveniat ex fide et g'fia n. M. l' s'bd.
si hoc fides n' mutaz e' s' mutaz q' seial et
motiva s'omig et p'blig des opposito n. M. d' d' m:
atq' qd' seel p'ble e' seel veru' et bonu' e' q'ateng
tale e' c. etn s' p'ble ce definiat n. m. l' aliter:
atq' qd' p'ble e' veru' e' et bonu' l' realto l' in
apprensiõe s'ntm et ea l' vincibili l' invincibili
c. veru' e' et bonu' s'p' aut realto aut in ap-
prensiõe invincibili n. m. et d. c. go s'p' veru' e' et
bonu' q'uo p'blig aut vinciblt' malu' n' e' aut
falsu' c. etn s' q'uo p'blig aut vinciblt' ma-
lu' e' aut falsu' n. c.

Obj: 2°. s'dm supra dicta verba e' libera et 4° 6°.
eligat mag' aut ming bonu' et q' d' m' in g'fliche
utriq' go etn libera e' et eligat mag' aut ming
p'ble etn in g'fliche utriq' s'ubj. atq' verba
exercendo s'p' libertatem n' p'uat, n' em p'ha
exercere p'flicae illa q'm q'is à Deo accepit:
go s'p' In quatuor stat' clerical' et monial'

ut quis eligere debet et procedente quod libet, atque
statu clericali, et via tutior ad salutem, et
minus hinc et malum: ergo etiam relicto tutiore
et publiciore licite eligere minus tutum
et minus publicum.

¶ Dicitur quidem et supra vltim ex virtute sua
libertatis eligere potest et prosequi minus bonum ma-
iori relicto, et ut dicitur et quod ex ipso quia minus
bonum eligat licite agat, ut enim queratur ibidem
morale si de libertate vltis, et ideo bene quod
totum in ordine ad libertatem et abstractendo
a licite. ad subf. d. o. atque vltas exercendo
sua libertatem non peccat, nisi exerceat illam in
manera prohibita et periculosa offendendi; Deu
c. o. etiam sine non peccat n. a. et c. in qua bella
hoc obitio, nullum potest et nisi liberat, atque ut
diuis libertatis exercitio nemo peccat ergo nulla
etiam iuxta se erit potest. o quam absurdum!

467. Ad Obf. c. M. d. m. atque statu clericali et via
tutior alijs c. m. oibz n. m. et d. c. ergo licet re-
licto publiciore et tutiore eligere minus publicum et
minus debet, tunc quod in electio et electio actioem c. c. etiam
pudi f. eig. electio et electio actioem c. c. etiam
tunc, quod publicum minus publicum iudicium potest ab
operante n. c. a. peritio n. a. id negat, quod publicum
affirmant quod publicioribus, illi am quod hos

affirmant etiam hunc licitum esse eligere sententiam magis
 tutam et magis probam in officio publico, quod
 publico dicitur esse potius, quod magis publico dicitur esse
 licitum, et hinc nulla est paritas in argumto
 assumpto, nemo enim dicit, quod statum utrumque
 sit peraminosum aut eius elatio sit potius, unde
 nec publico ista unquam negantur in huiusmodi casu
 licitum esse eligere magis tutam, ceterum vero nec
 id videtur esse in minore facili, sicut quod in
 genere ad ista loquendo. Tutius sit eligere statum
 clericalem quamnamque clericis tutius longe
 est et publico salvare, si statum utrumque
 elegerint, ut experientia docet.

Obj. 3. Ex via aperte sequitur omnes gratia sen. 468.
 via graviter peccare docendo licitum esse id quod non
 est licitum, atque hoc sine temeritate et temeritate hanc
 dici potest videri, in huiusmodi Dico procul dubio probi
 pium ac eruditi pro huiusmodi sunt: quod propterea discipulis
 licitum sequitur sententiam sui professoris prudentis
 et timorati: posito ergo quod professor doceat licitum
 esse sequi sententiam magis probam relicta publico
 etiam in occasione utriusque, quod tunc huiusmodi discipulis
 licitum eliget sententiam magis probam: ergo saltem
 id agere aliquando licitum erit.
 Res ad 1. In illa sequela dicitur de casu: licet hi autores
 sufficienter pendebant quod docebant licitum esse pro

n' peccarunt, quia. Sed dixerunt, qd post suffi-
ciente' discipulorum ipsi publici videbant, et sic
sua corrigia sua assertiois gerarunt: qd si
vero n' satis p'cedebant qd docebant, q' im-
petit, qm dicant, q' eam sint et duos eorum
docentes viam qm i' finet ignorant. Ceterum
n' ois doctrina qe tradit, et statim sequa multa
em in scholis disputatis graa ventilant, unde
uiggo p'pria q'ficia uiggo testari d' q' agere
aut n' agere q'viant, et sic hi autores a p'cto
excusandi s't. Ad 2^a dico: qd discipuli tam die
liute sequa sentia' professoris, qm die ei publici
n' q'f'at falsu' aut p'ctm ee q' p'q' docuit professor
q' si am huiusmodi fact' q'f'iterit, minime ipsi li-
tu' e' sequi sentiam eius.

469. Obj: 4. Summi Profesores n' raro proprio exple probabilitate
approbant, et relicta probabiliore sentia' p' sentia'
ming' probat' et ming' dubiam: qo liute e' sequi
probabilissime. p. a: Alexande B. n' obstantia
qd sit sentia' probior et tutior qm tenet. De
2. 2. q. 88. Summum Profesorem n' p'oe dispensare
in solenni voto castitatis, nihilominus dispensavit
cu' Justiniano Monacho professo. Item Celesti-
ny 3. cum Gylaa regis Ragerii filia' Simoniali
professa dispensavit ut cu' Henrico 6. matri.

mnuu inirel: *publico* *publicior* e' *sententia* *papam*
in *ut* *omnino* *rato* *n'* *pos.* *dispensare*, *et* *h'* *iam*
legij *dispensavit* *go* *s.* *prater* *ea* *obligo* *fr.*
legij *sententiam* *publiciorem* *e'* *omnino* *intolerabile*
et *labor* *fane* *maximo* *fr.* *diagnoscendi* *q'ana* *st.*
sententia *publicior*, *ex* *am* *Chri* *ad* *intolubilia* *n'* *obli-*
gat: *go* *s.*

Ad *ad* *1.* *1.* *T:* *a:* *n:* *e:* *n'* *em* *statim* *legij* *hoc* *puber* *470.*
feut *go* *licite* *e'* *multa* *im-* *profes* *petit* *fecerunt*,
q'. *in* *minimè* *licite* *st.* *ne* *ma* *prof* *profes* *error;*
arguere *arbitrarij* *Ad* *2.* *d:* *a:* *sumi* *profes*
relicta *publiciore* *sentit* *st.* *sententiam* *absolute* *et* *st.*
se *ming* *problem* *e.* *a.* *et* *re* *su* *fui* *et* *ex* *parte*
indici *profesum* *ming* *problem* *p* *n.* *a.* *et* *si* *d:* *c:* *n'*
quis *his* *authorib;* *dixit* *q'* *dum* *hi* *profes* *fui* *dis-*
pensabant *ipis* *prolij* *n'* *querit* *se* *licite* *pos.*
dispensare, *fane* *tumidui* *pro* *ib;* *profunde*
e', *quoni* *ex* *profu* *de* *alio* *n'* *q'fat*, *iuxta*
illud *inj:* *fandue* *aliquis* *hinc* *e'* *long* *donec* *pro-*
bet *malg:* *q'ia* *go* *melior* *e'* *q'* *sententiam* *legij* *pro-*
blis *rem;* *dicti* *profes* *publiciorem* *sententiam* *se-*
cuti *centendi* *st.* *donec* *aperte* *q'fat*, *illos* *publicior;*
relicta, *et* *ex* *ple* *fui* *ming* *problem* *secutos*
ea *q'* *nemo* *unqm* *opendet.* *Ad* *2.* *d:* *a:* *Obl-*
gao *legij* *sententiam* *absolute* *et* *st.* *se* *publiciorem*

in gflite hiorz qum p ming pblis, ha hoc fait
 ut raablt ex fide et gflia agam, nam gflia
 n' dicit à hiorz, fo dicit à fua et fua relate
 ad actum, unde ut fupra dixi gflia d' unig in
 alio fua, et ideo ubi fua dicit pblig acty
 ifte licet, gflia feu relate fua ad actum ne-
 ceffio quietay et qum e' ex fe n' dubitat de
 oppofito, et ita ut iudicium qum poble d' certu
 et pme raabila de licidite fua actiois, et
 qidem huc ubi iudicium p fete certu h' n' p:
 hoc am n' h' opinio pblis et ming futa in
 gflite pblis, qum p pblisem ipfa fua
 relate ad actum dicit n' ce licitum n' ce
 poble id qd dicit fentia ming pblis, et hinc
 lata e' diffaritas. hoc qidem in vera pblite
 gflia mea dixi, ut dni vias n' obfonderem
 ab eis, quos in viam falutis dirigere mihi dedit
 vobis, dabit aeterna providia P'ris, cui ple-
 niffimam et humilem fionem meorum ditorum
 Eulia S: Martij fubiectioem in Filio d: S: Spru
 uni oiu actum h'um p'prio ad glis glis labor
 ifte dicaty et aeternaliter facratu esto.
 abfolv'm 29 Martij 1715.

